AECNE

18 R. Evvel. 1396
19 MART 1976

BEŞ LİRA

12

Sebil

Siyasî, Edebî, Tarihî
HAFTALIK GAZETE

Herşey hak için

Sahib ve Başyazar
KADİR MISIROĞLU

Ecevit, Mersin'de bir grup gence şöyle bağırdı:

"Sahte solcular!"

Ecevit, küçük bir grup gencin "Kıbrıs'a hürriyet, işgale nihayet" diye bağırmasına kızdı

HANGİNİZ DEĞİL Kİ!..

RÜZGÂR EKEN, POYRAZ BİÇER...

KOCAYAN KURT

Âhır ömründe, - artık zamanı geldiğine inanarak - «ortanın solu» sloganını ortaya atan İnönü, böylece CHP. nin yıllardır saklanmış bulunan göbek adını ifşâ etmiş oluyordu. Gerçekten, bu tâbir; CHP. nin uzun yıllar süren, din ve tarih düşmanlığı şeklinde yürütülen sakim idaresini en güzel bir şekilde remzediyordu. İnönü bu hareketiyle ölmeden CHP. deki solculuğun patent tescilini kendi adına yaptırmak istemişti. Fakat bu hareket aynı zamanda CHP. sâyesinde palazlanan solun ayrı bir parti hâlinde taazzuvunu önlemek maksadını da taşıyordu. Yani din ve tarih düşmanlarının birlik ve beraberliği için vâkî olmuş bir dâvet vasfındaydı.

İnönü'nün bu dâveti, CHP. nin içine güdülmeye müheyya kuzulardan ziyâde, ısırmaya hazır çakalların dolmasıyla sonuçlandı. Gerçekten kısa bir müddet sonra alkışlar arasında bu eski yuvasından kovulan İnönü, ısırılmış ve yaralı bir haldeydi. kısacası kurt kocayınca, çakallara maskara olmuştu.

SOKAKTAKİ SOLCU

İnönü'nün koltuğu altında sahneye çıkan Ecevit, solcuların en mütedilinden en aşırısına kadar hepsini bu yeni kaleye toplayabilmek için son derecede faal bir propagandaya girişmişti. Sokaklarda tam bir marksist gibi.

«— Toprak işleyenin!... su kullananın!...» diye bağırıyordu.

Bu sırada solun bir başka karargâhı bulunan TİP'in kapatılmış bulunması da O'nun dâvetini müessir kılıyor ve solcuların fevc fevc CHP ye girerek burada üstlenmelerini mümkün kılıyordu.

lar» dan biri olma temâyülünü gösterdi. Bu tutum, kendisine ümid bağlamış bulunan sam mi solcuların 12 Marttan beri kanayan yaralarına tuz ekti.

Arkadan Nato'da Yunanistan'ın ayrılmasıyle açılan gediği tâmir edebileceğini bildirdi. Böylece başlayan «sapma» Ecevit'in yüzündeki maskenin câzibesini izâle ederek ona ümid bağlayan marksistlerin derin bir göğüs geçirmelerine sebep oldu... ve nihayet ilk aksülâmel sokaktaki solcudan geldi.

Gerçekten idâreci kadrodakiler, şâir ruhlu Ecevit tarafından yakın gösterilen «iktidar» ümid ve hayaliyle sabretmeye devam ederlerken Mersin'de sabrı taşan bir gurup sokaktaki solcu ona şöyle bağırdı:

«— Halklara özgürlük!.
Kıbrıs'a hürriyet!.
İşgale nihayet!...»

Maksad, sâdece lâfız olsaydı, bu çıkış şâir Ecevit'in belki hoşuna da gidebilirdi. Zira mukaffa bir sözdü. Ama öyle olmadı. Ecevit o pekde bol olmayan temkinini terkeder:

«— Bunlar sahte solculardır!...»

Gerçek solcu bizleriz!...» diye bağırmaktan kendini alamadı. Hadiseyi içinden:

«— Hangisi sahte solcu değil ki!» hükmünü geçirerek dinleyen aklıselim sahibi vatandaş bunun bir fırtınanın ilk işâreti olduğunu nereden bilecekti!...

CHP DE İNFİLÂK

Aradan sâdece bir iki gün geçince CHP. de dehşetli bir infilâk vukû buldu. Sanki, Mersindeki sözler bir ateşleme emriydi. Esasen CHP. epeydenberi, bir «c a d ı k a z a n ı» gibi kaynıyordu. Bu kaynama; nihayet geçen paz rtesi günü âni bir patlama ile neticelendi. O derecede ki; solu ve daha emin bir tâbirle CHP. yi tutan sözüm ona büyük gazeteler bile artık saklanması imkânsız hâle gelen bu hâdiseye birinci sahifelerinde yer vermek mecburiyetinde kaldılar.

Bu infilâk neticesinde; «Mülkiye Cuntası» denilen ve Deniz Baykal'ın liderliğini yaptığı grup, Merkez İdare Hey'etindeki vazifelerinden istifâ ettiler. Bunlara karşı; bir zamanlar İstanbul'da trafik müdürlüğü yapmış olan ve şehirde büyükler bulunduğu

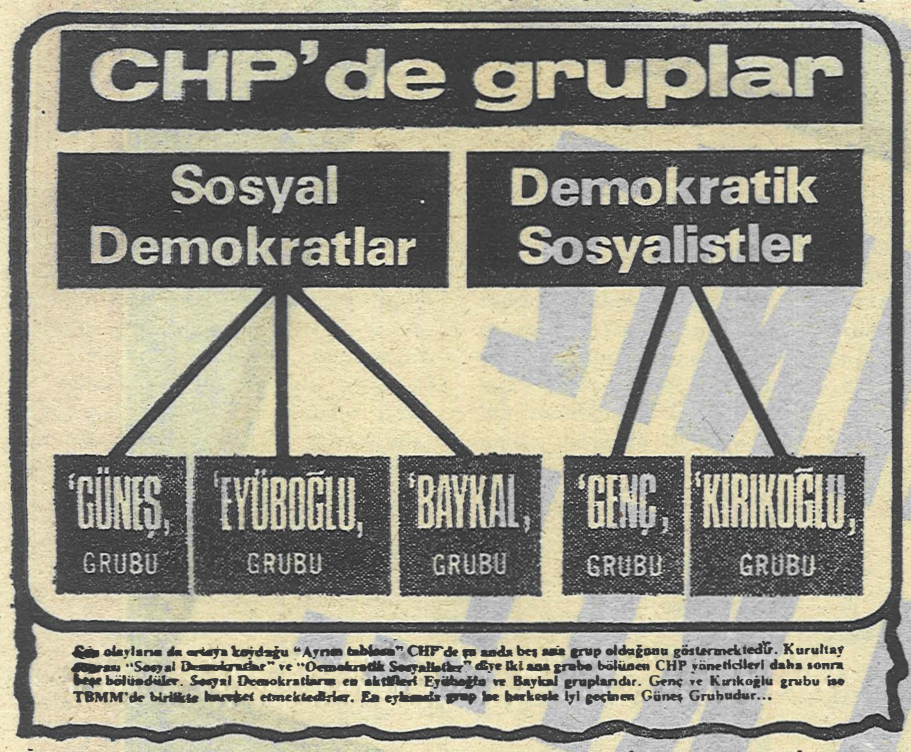

***CHP'nin** dostları bile gerçeği gizliyemiyorlar. İşte size bir İstanbul Gazetesinin CHP. deki gurupları gösteren tablosu*

Fakat CHP. deki bu toplanma O'na 1973 seçimlerinden sonra-hatırı sayılır bir ölçüde-iktidar olma imkânı bahşedince Ecevitin yüzündeki «marksist maske» hafifçe yana kaydı. Her marksist gibi askerlik aleyhdarı olması gereken Ecevit; bilmecburiye Kıbrısta adına «Barış Harekâtı» denilse de askeri bir çıkarmaya dahil göründü. Hatta bunu tek başına iktidar olabilmek maksadıyla istismar ederek fuzuli bir «Kıbrıs Fâtihi» ünvânına bile sâhip çıkarak tarihimizde pek bol olan' «sahte kahraman-

zaman düdüğünü ağzına aldığı gibi Taksim ve benzeri meydanlara koşup boy gösterme faaliyetlerine girişen Orhan Eyüboğlu ile grubu kazanmıştı. Kurultaya 7 ay kadar kaldığı bir sırada karşılaşılan bu infilâk, çekişmelerin mâhiyeti hakkında da bir fikir veriyordu. Gelecek kurultay bir program kurultayı olacağı ve o zaman her şey daha belirli bir şekilde ortaya çıkacağı halde, Cuntacılar 7 ay bekleyememişlerdi. Tabii; gölgede bekleyen ve bu intizarları içinde sabır taşlarını çatlatan başka gruplar da yok değildi. Fakat, ne var ki; Deniz Baykal, Ülman; Çevikçe ve Köy Enstitülü Üstündağ'dan meydana gelen «Cunta», Eyüboğlu ve arkadaşlarının meydana getirdikleri merkezcilerin kendilerini ta fiye edeğ gibi bir tavır takınması karşısında daha fazla intizarda kalamamışlardır.

GURUPLAR

Doğru ve fazla teferruata kaçmayan bir tasnif yapıldığı takdirde CHP içinde «Sosyal Demokratlar» ve «Demokratik Sosyalistler» olarak adlandırılabilecek iki ana grup vardır. Fakat bu gruplardan birincisi «Güneş Gurubu», «Eyüboğlu Grubu» ve

OKUYUCULARIMIZLA hasbihal

Okuyucularımızdan bazıları, yazarlarımızdan bir ikisinin temas ettikleri talî mes'elelere veya kullandıkları kelimelere karşı târizde bulnmaktadırlar. Bunların ekserisi bahsedilen yazıların dikkatli okunmamasından doğmaktadır. Zira yazarlarımız bu gibi kelimeleri bazan muârızlarımızla alay için ve bazan da okuyucumuzun telâkki ettiği manâda değil. bir başka manâda kullanmaktadırlar. Meselâ bir yazarımız «Tanrı» veya «Tâğut» kelimesini kullandı diye tenkid edilmektedir. Halbuki bu kelimeler, kullanıldıkları yerde yazarımızın maksadına göre telâkki edildikleri takdirde ortada tenkîdi mûcip bir hususunda bulunmadığı görülmektedir. Bazan da başka yazarlardan yapılan nakillerde, onların kelimelerini ve hattâ imlâ bozukluklarını dahi aynen almak mecbûriyetinden dolayı bu yanlışlar, iktibası yapan yazarımıza âid zannolunmaktadır.

Bunun gibi bazan istikâmetinden aslâ şüphe edilmiyecek bir yazarın temas eylediği bir mes'elede -esasa kıyasen- tâlî bir mâhiyet arzeden -küçük bir nokta üzerinde durulmaktadır. Bu gibi mes'elelerin hiç şüphesiz bir kısmında okuyucularımız, diğer bir kısmında da yazarlarımız hataya düşmüş olabilirler. Bunları ayrı ayrı mevzubahis ederek lüzumsuz bir izahata girişmek istemiyoruz. Ancak unutmamak gerektir ki; hatasız insan olmaz. Bizim yazarlarımız da belli ölçüde elbette hataya düşebilirler. Bunların asabî târizler yerine, müsamahakâr ve irşad edici cevaplarla karşılanmalarını temennî ediyoruz.

Sevgili okuyucularımız şu hususu gözden kaçırmamalıdırlar ki; Sebil'in yazarları, cephemizde en az yanılmak ihtimali olan ve istikâmetlerinden asla şüphe edilemiyecek bulunan kimselerdir. Bununla beraber onlar da nihâyet beşer olmak itibariyle elbette hatadan sâlim değildirler.

Sebil, bir irfan ve mücâdele mektebidir. O mektebin muallim kadrosunda bulunan bugünkü yazarlarımız, umum efrâd-ı millet içinde bu mevkie en lâyık kimseler oldukları iddiasında değillerdir. Bugün memleketimizde mücâdele sahasında kâfi miktarda kalem sahibinin bulunmadığı bir gerçektir. Sebil, bu eksikliği telâfi istikâmetinde çalışmakta ve kadrosuna aldığı insanlara, fikir mücâdelesinin kendilerini her gün biraz daha olgunlaştıracak bir mümârese sahasını açmış bulunmakatdır. Bu sahada vazife alanlara silâh arkadaşlığı yapacak mücâhid gençlerimize bir ilk hareket rehberliği yapabiliyorsak, kendimizi bahtiyar sayarız. Davâ hepimizindir; Mes'ûliyet de hepimizin. Başkalarını kurtarmak için çalışanlar, bu emellerini gerçekleştiremeseler de, ellerinden gelenî yaptıkları takdirde, mes'ûliyetlerini bertaraf ederek kendilerini kurtarabilir yani huzur-u İlâhide beraet edebilirler.

Bu anlayışla ve «her şey hak için» düsturuyla mücâdele eden Sebil, okuyucularımızın dikkatli, basiretli ve insaflı murakabeleriyle hergün biraz daha gelişecek ve noksanlarıyla hatalarını giderebilecektir. Cenâb-ı Hakk bütün sami î mûnekkidlerimizden râzı ve hoşnud olsun! Selâm, hidâyete tâbi olanlara!..

Hürmetlerimizle.

SEBİL

«Baykal Gurubu» olarak üç hizbe ayrılmışlardır. Demokratik Sosyalistler ise, Süleyman Genç'in başında bulunduğu **«Genç Gurubu»**, **«Kırıkoğlu Gurubu»** olarak iki ayrı gurupta toplanmışlardır. Tabii mayaları sosyalist olduğuna göre, bunlar da Avrupa'daki benzer partilerin geçtikleri çekişmeli safhalardan geçeceklerdir.

Avrupa'daki sosyalist ve komünist partilerinde değerler, mücâdeleler sonunda mahvediliyordu. Fransız ve İtalyan komünisit partileri aynı mâcerayı yaşamışlardır. Fransız komünist partisinin ileri gelenleri olarak Thorez ve daha sonraları Duclos az değer mezarcılığı mı yapmışlardır? Portekiz'de Cunhal ve İspanya'da komünist partisi; parti içinde değer yemenin de dışına taşmışlar, yalnız İspanya'da, komünistler Franko gelmeden ve iç savaş sırasında tam bir milyon insanın başını yemişlerdi. Rusya'da sosyalistler önce milyonlarca insanın başını yiyip sonra da Buharin ve Troçki'nin ve daha bir çoklarının canını almamışlar mıdır? Sonunda da kurbanlarının dışdaki sayısını 40 milyona çıkaran Sovyet Sosyalist partisi değil midir?!...

CHP içinde de, birbirlerini yemeğe başlayanlar; bu hâlin her solcu partinin tabiî kaderi olduğunu hatırlamalıdırlar!...

RÜZGÂR EKEN

Bütün bunlar olup biterken partinin şiir ve Sanskritçe meraklısı umumî Reisi, Ecevit'in kurbanı İnönü'den tevârüs ettiği bir taktikle çatışmaların, muhtemel infilâk noktalarının uzağında kalmaya çalıştığı gözden kaçmıyor. Ama; uzağında kalıp da, boş durduğunu söylemek adamın hakkını yemek olur. O, gerçi çekişmelerden uzak duruyor ama, hamamın namusunu korurcasına gürültü ederek; dikkatleri üzerine çekmeğe çalışıyor. Böylece parti içi çekişmeleri maskelemek gayreti gütmekten de geri kalmıyor. Bunu da Cephe Hükûmetine saldırmaya yarıyacak sansasyonel (heyecan verici) mevzular ortaya atarak doğrusu bir dereceye kadar pek âlâ da yürütüyor. Bunları kendi iktidarı zamanında depo etmişti. Şimdi ihtiyat akçesi gibi birer birer siyâset pazarına sürüyor. Ancak, şu var ki; maskeleme başka, çekişmeyi durdurmak başka şeydir.

Bütün bunlar ve diğer belirtiler, CHP'nin, ne yapacağını bilmemesinin; sağlam bir programa sahip olamamasının getirdiği ihtilâçlar içinde sona doğru gittiğini gösteriyor. Buna **«sonun başlangıcı»** diyecek olanlar da bulunabilir. Fakat doğrusunu söylemek gerekirse, parti olarak ele alınacak CHP için bu tâbir takdim-tehirli olarak, yâni **«başlangıcın sonu»** şeklinde anlaşılmalıdır. Çünkü CHP; muâsır mânâda hiçbir zaman parti olamamıştır. Tabelâ ve cins isim olarak parti adını almak elbette bir parti olmak için kâfi sayılamaz. Bu bakımdan CHP'liler kendileriyle mücâdele etme görünüşü altında, bir parti olamamanın ters talihi ile çatışıyorlar. Bu ters tâlih gerçeklerden güç aldığından elbette yenilmeyecek, CHP şu kadar yıl devlet asalaklığı ve şu kadar yıl da nifakçılıkla geçindikten sonra, hakikatlerin **«parti olma dâveti»** ne uyamayacak ve yakın bir gelecekte olduğu yerde yığılıp kalarak kimseye yâr olmayan ters ömrünü tamamlayıp gidecektir. Neresinden, ne tarafından bakılırsa bakılsın, yakın gelecek bundan başka hiçbir şey göstermiyor. Kısacası Ecevit, sola yaptığı - İnönü'nünkünün üzerine terâküm eden - yatırımlarıyla rüzgâr ekmiştir. Şimdi poyraz biçmeye hazır olmalıdır!...

İSTANBUL İMAM - HATİP MEKTEBİ'NİN MÂHUD HOCALARINDAN

SON RİCA

İstanbul İmam - Hatip Mektebi'nin idârecileri ve bazı hocalar bir müslüman terbiyecisine asla yakışmıyacak hareketlerine - maalesef - devam etmektedirler. Gençlerin - gâyet haklı olarak - kendilerine yüksek tahsil imkânı sağlamak maksadıyle bir müddet evvel icra ettikleri boykoto iştirak edenleri, ağır sûrette tecziye etmek, mektepte islâmî neşriyata karşı ciddî bir terör havası ihdas etmek ve... Bu hareketleri, milletimizin ümit bağladığı İmam - Hatip Mekteplerinin, müessese olarak zarar görmemesi için ele almaktan ictinâb ediyoruz.

Bir de başta müdür *Hayati Ülkü* ile Başmuavin *Cemal Demircan* olmak üzere gazetemizi yasaklamak, okuyanların elinden alıp yırtmak nev'inden yakışıksız hareketlere muttali olduk. Bu sûretle araya şahsî bir sâikin de girmiş olması, bizi İstanbul İmam - Hatip Mektebi'nin bu sakîm tutumlu idâreci kadrosuna gerektiği şekilde cephe almaktan men etmektedir. Ancak sükûtumuz kendilerine cür'et vermemelidir. SEBİL İmam - Hatip talebelerinin dâima yanında yer alacak ve onların müdafaalarını gönüllü olarak yapacaktır!. Kendilerine bu son ricamızdır. Eğer hareketlerini düzeltmezlerse, imtihana giren kız talebelerin zorla başlarını açtırmalarından itibâren hepsi mahfuzumuz olan seyyiâtlarının, artık bir hayli ağırlaşmış bulunan dosyasını açmaya mecbur kalacağız. Bu takdirde günah bizden gidecektir!...

Bir de baş yazarımız hakkında hılâf-ı hakıkat beyanlarda bulunarak Sebil'in mes'eleyi basit şahsî sebeplerle ele aldığını iddia ediyorlar!. Doğrusu çok aybediyorlar!

Lütfen bizi cevap vermeye mecbur bırakmasınlar!.

Uhrevî mükâfat veya müzazata inanmayan solcuların bâtıl davaları için ölüme gülerek gittikleri bir devirde yaşıyoruz. Sebil'i aşırı bularak İstanbul İmam Hatip Mektebinde satışını ve okunmasını önlemeye kalkışan bir sayın (!.) yüksek İslâm hocasına hatırlatmak isteriz!.

Selâm bütün hidâyete tâbi' olanlara!...

SEBİL

başyazı

İSLÂM ve SİYASET

— 2 —

Bugün Türkiye'de mü'minlerin dağınık bir siyasî efkâra mâlik olmalarından müşteki bulunmayan yoktur. Hakikaten -belirli temerküz istidadı va'deden noktalar mevcutsa da- henüz bunlardan herhangi birinde - tam manasıyle - toplanılmış değildir. Bundan dolayı, herkes hak üzerine yalnız kendisinin ayak bastığını iddiâ ederek karşısındakine hücum eylemekte ve onu kendi safına çekmeye çalışmaktadır.

İyi ki, sadece îman cephesine mahsus bulunmayan bu bölünmüşlük, -bizim bakımımızdan- gönülleri dilhûn eden bir yaradır. Fakat bunun zannedildiği gibi mahz-ı ziyan olduğunu söylemek de kolay değildir. Zira ittihat, mutlak bir muvaffakiyet şansı getireceğinden düşmanın nâmütenâhî husûmetini celbedecek ve bu sûretle de ortaya çıkan aksülâmelleri karşılayıp defetmek ihtiyâcı doğacaktır. Kimbilir belki de bu mes'elede - ilâhî bir takdir eseri olarak - düşmanın mü'minler hakkında izhara müheyyâ bulundukları kin ve husûmeti geciktiren ve yavaşlatan bir tecellî mevcuttur. Ve bu hal îman cephesinin rekzedeceği hakîkate müteveccih en şedid husûmet ve aksülâmelleri bile bertaraf edebilecek kıvam ve kudreti kazanacağı âna kadar - kâh ileri kâh geri bir şekilde - devam edip gidecektir. Ama o asıl şahlanış ânı da, uzak görünmemektedir. Küfür cephesine ümit veren ve onun taarruzlarına tereddüd îras eden, onların bizdeki bölünmüşlüğe mütedâir müşâhedeleridir.

Bununla beraber ittihad kat'î ve nihâî zafer için mü'minler üzerine vâcip üzerine vâcip olan bir borçtur. Bu borcun îfasındaki zarûret de, an be an vehâmet kesbetmektedir. Ancak bu ihtiyacı hisseden ve kendilerini bunu gidermeye memur addedenler son derecede sabırlı ve müsâmahakâr davranmaya mecburdurlar. Gerçekten bunların, toplayıcı ve birleştirici olabilmeleri bu yerinde ve lâyikiyle kullanılacak sabır ve müsâmahaya bağlıdır. Üstelik bunu gerektiren sebepler de pek çoktur.

İslâm'da münhasıran dinî olan mes'eleler hakkında ekseriya nass vârid olmuştur. Bu yüzden onlar üzerinde derin ihtilâflar vücûd bulmamıştır. Halbuki siyâsî mes'eleler daha ziyâde maslahata yani hâlin ve zamanın icâbına terkedilmiştir. Bu yüzden siyasî mes'elelerde efkârın dağılmasını önlemek, münhasıran dinî olan mes'elelere nazaran daha zordur. Hakikaten İslâm Tarihi'nde ilk ihtilâf *«Hılâfet Mes'elesi»* nden çıkmıştır. Hılâfet ise dinî olmaktan ziyâde siyâsî bir müessesedir. Sırf bu misal bile, - şahıslar ne kadar âbid ve zâhid olsalar da - siyâsî mes'elelerde ittifakın güçlüğünü ortaya koymaya kâfidir. Hılâfete dâir halâ devam edegelen farklı görüşler ve İslâm Tarihi'ni bu uğurda kana boyayan çekişmeler, siyâsî mes'elelerdeki anlaşma güçlüğünü inkârı gayr-ı kâbil bir sûrette ortaya koymaktadır. İslâm için mücâdele edenlerin bu inceliği ve onun müşâhedesine imkân veren tarihî ibret sahnelerini gözden uzak tutmamaları gerekir.

Dinamik olan hayatın daimâ bir gün evvelden tahmini imkânsız değişik husûsiyetler arzedeceği muhakkaktır. Bu sebeple maslahata terkedilmiş bulunan siyâsî mes'elelerde, mü'minlere bir esneklik kazandırmak maksadına bağlı olarak ortaya çıkan bu *«nass vârid olmama»* keyfiyeti, hatırdan uzak tutulmamalıdır.

İhtilâfları devamlı bir müzâkere mevzuu kılarak keçeleştirmek yerine - mümkün olduğu nisbette - küllendirerek müttefik bulunulan hususlar üzerinde durulmak gerekir. Hele cemiyet içinde, İslâm adına îfasına yöneldikleri hizmetlerin tabiyatı iktizası bîtaraf görünmek mevkiinde bulunan şahıs ve müesseselerin gerektiğinde müessir bir rol oynıyabilmeleri için bu vasıflarını da, onlar için bir kınama vesilesi kılmalıdır!... Zira ihtilâflara dâhil olanlar, gerektiğinde onları bertaraf edebilecek nâzım ve teskin edici rolü oynamak imkânını kaybederler!.

Gelecek hafta bu mevzua yine devam ederek islâm'da, siyâsetin nazarî esasları üzerinde duracağız.

Kadir Mısıroğlu

Sebil

TAHLİL

Kemalist İnkılâbın Fârikaları

1 — LÂDİNİLİK

— 6 —

Burada kullanılan «din» kelimesini kaldırarak bunun yerine «İslâm» konulduğu takdirde bu, «gerilik âmili» ve «kurun-u vustâi ahkâm» yani Orta Çağ hükümleri olarak tavsif edilen, «câmiaları nâzil oldukları ibtidâi devirlere bağlayarak terakkiyâta mâni belli başlı müessir ve âmiller» olduğu bildirilen kanun ve kâidelerin tamâmen islâmi esaslar olduğu derhal ve kendiliğinden anlaşılır. Ancak bizim burada maksadımız, iktibas eylediğimiz bu cümlelerdeki yanlışları tebâruz ettirmek değil, onların bir esbâb-ı mûcibe kılınmaları sûretiyle getirilen İsviçre Medeni Kanunuyla «lâiklik» mefhumunun mânâ muhîtini alabildiğine aşarak, bütün bir cemiyete şâmil «lâdinileşme» hareketine vücud verilmek istenmiş olması keyfiyetidir. Bu itibarla adı geçen esbâb-ı mûcibenin devamından bir pasajı daha dikkatlerinize arz edelim:

Bütün bir teceddüt tarihimizin seyrinde ammenin menâfii mülâhazasıyle vücûda getirilen yeniliklere yalnız menfaatleri muhtel olan zümreler mücâdil vaziyetinde kalmıştır ve halkı din nâmına sakim ve bâtıl itikad nâmına idlâl ve ifsad eylemişlerdir. Unutmamak lâzımdır ki; Türk Milleti'nin kararı, muasır medeniyeti bilâ kayd-u şart tekmil prensipleriyle kabul etmektir. Bunun en bâriz ve canlı delili, inkılâbımızın kendisidir. Muasır medeniyetin Türk câmiasıyle kabil-i te'lif olmayan noktaları görülüyorsa, bu Türk Milleti'nin kaabiliyet ve istidadındaki noksandan değil, onu fuzûli bir sûrette ihâta eden kurun-u vustâi ve dini müdevvenât ve müessesâttandır...»

«... Şüphe yoktur ki; kanunların gâyesi herhangi bir örf ve âdet veya yalnız vicdanla alâkadar olması icâbeden ahkâm-ı diniyye değil siyâsi, içtimâi, iktisâdi, milli vahdetin her ne bahaya olursa olsun temin ve tatminidir. Asr-ı hâzır medeniyetine mensup devletlerin ilk fârikası din ile Dünya'yı ayrı görmektir. Bunun aksi devletin kabul ettiği din esaslarını kabul etmiyen kimselerin, vicdanlarına tahakküm olur. Bunu, asr-ı hâzır devlet telâkkiyâtı kabul edemez. Din, devlet nazarında vicdanlarda kaldıkça muhteremdir. Dinin hüküm hâlinde kanunlara girmesi tarihin seyrinde ekseriyâ tâcidarların, müstegallibenin, kavilerin keyif ve arzularını tatmine vasıta olmasını istilzam etmiştir. Dini Dünya'dan ayırmakla asr-ı hâir devleti, beşeriyeti tarihin bu kanlı beliyyesinden kurtarmış ve dine hakiki ve müebbed

Kemalist İnkılâbın

XII

Kadir Miseroğlu

bir taht olan vicdanı tahsis etmiştir...»

Yukarıya iktibas edilen satırlarda açıkça görüldüğü gibi, aslında sırf bir siyâsi tâbir olan «lâiklik» prensipinin, din ile devleti birbirinden ayırmak hususundaki asli gâyesinin siyasete âid olmayan hadiseleri tanzim eden Medeni Kanun ile de aynen tâkip edildiği anlaşılmaktadır. Halbuki bir anayasa da bu telâkkiye yer vermek normal olduğu halde tamâmen hususi hukuk sahasına aid olup aslâ siyâsi vasfı bulunmayan faaliyetleri tanzim eden Medeni Kanunda da bu gâyeyi tâkip etmek, lâiklik prensipini siyâset sahasını inhisar ettirmiyerek bütün bir cemiyete şâmil kılmak gibi bir yanlışın eseridir. Cihanın hiç bir yerinde böyle bir lâiklik anlayışı yoktur. Bu sebepledir ki; Kemalist inkılâbların dinî mes'elelere temas eden vasfını lâiklik yerine «lâdinilik» kelimesiyle ifâde ediyor ve bu nâm altında inceliyoruz. Bu düşüncemizi haklı kılan esaslardan biri de Kanun-u Medenî'nin bizzat kendisidir. Gerçekten onun muhtevâsı da, dini daha doğru bir tâbirle islâmî te'sirlere tamamen kapalıdır. Şimdi bir nebze de bunun üzerinde duralım:

aa. Medeni Kanun'da evlenme mânileri mahdud ve muayyendir. Bunlar kanunun aynen tercüme ve iktibas edildiği İsviçre Medeni Kanunundakilerden ibârettir. Halbuki İsviçre halkı ile Türk Milleti arasındaki inanış ve anlayış farkından dolayı bu hususta «tercüme» yerine hiç olmazsa bir «adaptasyon» yani intibak ettirme yoluna gitmek gerekirdi. Bu takdirde evlenme mânilerini tesbit ederken Medeni Kanunun tatbik edileceği Türk Cemiyeti'nin anlayış ve inanışına uyulmuş olurdu. Bir misâl zikretmek gerekirse Türkiye'de dinen ve örfen, «süt kardeşleri ile evlenme» memnûdur. Kanunun Mecliste müzâkeresi sırasında metne bu hususta bir ilâve yapılması teklif edildiği halde M. Kemal Paşa, bunu önlemiştir.

Halbuki bugün kanunun meşrû tanıdığı süt kardeşleri ile evlenmeyi, dinimiz ve örfümüz gayrımeşrû saymaktadır. Fakat Medeni Kanunumeler birbirine eklenmiştir. Bu sûretle ortaya ıttıratsız ve insicamsız bir metin çıkmıştır. Sırf bir an evvel tercüme edilsin diye başvurulan bu usûl yüzünden asıl metinde aynı olan bir kelimeye her mütercim ayrı bir Türkçe karşılık koymuş ve ortaya âdetâ bir yamalı bohça çıkmıştır. Türk Hukuku'nda hergün yeni bir içtihad kararının çıkartılması sûretiyle bu aksaklıklar giderilmeye çalışılmakta ise de içtihadlar da kısa zamanda katır yükü bir cesâmet kazanarak mes'ele âdetâ içinden çıkılmaz bir hâl almıştır.

bb. Evlenme ve boşanma hususundaki kâideler de daha ziyâde Hristiyan an'ane ve uslûbunu aksettirmektedir. Gerçekten bugün bu kanunu tâdil ederek bilhassa boşanmaları kolaylaştırmak için çalışmalar başlamıştır. Fakat aradan geçen elli yıl millete pek pahalıya mâl olmuştur. Şöyle ki: Medeni Kanun rızai boşanmaya imkân vermemiştir. Bu kanunda boşanma sebepleri mahduttur. Kanun bunları şekilci bir anlayışla ve tahdidi bir sûrette sıralamıştır. Boşanmanın gerçekleşebilmesi için bu sebeplerden herhangi birinin fiilen mevcud olması şarttır. Bunların bir kısmı uzun formaliteler yüzünden zaman almakta ve davanın sürüncemede kalmasını intac eylemektedir.

Bir kere sarsılarak artık devamı imkânsız hâle gelen bir evlilik bağını, hukûken de ortadan kaldırabilmek için uzun bir zaman geçmekte fakat bu zaman zarfında fiilen birbirinden ayrılmış ve bekâr hayatına dönmüş bulunan eşler, uzayan zaman yüzünden yeni bir yuva kuramadıkları için serbest kalmakta ve -ekseriya erkekler için vârid olduğu üzere- kötü yollara sürüklenmektedirler.

Medeni Kanunun, memleketteki bin yıllık tatbikatı ve bunu gerektiren dini ve örfi kâideleri kaale almaması bundan daha hazin bir başka netice de doğurmuştur. O da şudur ki; halkımız öteden beri dinî nikâh şerâitine uyarak evlenmekteydi. Kanun bu tarz bir evlenmeyi kabul etmeyince böyle evliliklerden doğan çocukların durumu ciddi bir mes'ele hâlini almıştır. Dini usullere göre evlenen ve kanuni formaliteleri yerine getirmeyen şahısların çocukları «nesebi gayri sahih» telâkki olunarak bir nevi -maalesef- piç mevkiine düşürülmektedir. Ancak bu tip evliliklerden doğan çocuklar azımsanamıyacak kadar büyük bir yekûn teşkil ettiği içindir ki; sık sık «nesebi gayri sahih çocukların tesciline dâir kanun»lar çıkarılmaktadır. Cumhuriyetin ilk elli yılında böyle ondan fazla kanun çıkarılmıştı. Yalnız bu rakam bile milyonlara varan çocuğun bu sûretle -aslında sahih olan- neseplerini kanun nazarında da sahih kılmak için bir nevi tamir imkânları aranmaktadır. Bu gibi ârızi tedbirlerle Medeni Kanunun islâmî ve örfî kaidelere lâkaydisi telâfi edilme yoluna gidilmektedir. Çünkü hayat ve dinî kâidelerin kendi kendilerine bilkuvve mevcud olan geniş tatbikâtı, kanun yapıcıyı fiilî vâkıaları kabûle zorlamaktadır. Kanun nazarında gayrımeşrû addedilen bu çocuklar aslında tamâmen meşrudurlar. Zira meşrûiyetin ölçüsü onun lûgavî manasından da anlaşılacağı üzere şer'-i şeriftir. Kanunlarımızın meşrûiyet anlayışı ise kanûnîlik mânasınadır.

وقت

(taymis) baş makalesinde
söyle diyor:

لاتين حرفلرينى قبول ايتمكله
دها زياده غربه ياقلاشديلر

Türkiye'nin Lâtin asıllı yeni harfleri kabul etmekle Garba daha ziyâde yaklaştığını beyan eden «Times Gazetesi» nin bu hususdaki makalesini iftiharla nakleden ve bunu birinci sahifesine geçiren bir Türk gazetesi

anatomisi

Halbuki filasıl kendisi şeriata uymayan kanun bizzat gayrı meşrudur. Çünkü bu kelimenin manası «mugâyir-i şer'» demektir.

Aynı şekilde fiili zarüretler sebebiyle gerçekleşen ikinci evlilikler de tescil edilmediği ve tanınmadığından bu evliliklerden doğan çocukların durumu da âilelerde bir ızdırap mevzuu olmaktadır. Bu gibi hallerde ikinci evlilikten doğan çocuklar da kanuni nikâhı hâiz olan kadın adına tescil edilmekte ve bundan da -çok defa âileler içinde bir takım sıkıntılar doğmaktadır. Bu yapılamazsa aslında meşru' olan bu gibi çocuklar da kanun nazarında «gayrı meşrû» telâkki olunarak bütün haklarından mahrum bırakılmaktadırlar.

cc. Medeni Kanunumuz karı - koca malları hakkında da Türkiye'de dinen ve örfen hiçbir tatbik kaabiliyeti olmayan bir takım esaslar getirmiştir. Karı-koca mallarının idâresine müteallik bu hükümlerin kanunda bir süs olarak kalmaktan ileriye gitmediği herkesin kabul edeceği bir bedâhettir. Dinen ve örfen müstakar bir kâide olan «mal ayrılığı» esası münhasır bir hüküm hâlinde kabul edilmiş olsaydı, onda birçok fuzûli maddenin -tatbik kabiliyeti olmaksızın- yer alması önlenmiş olurdu.

dd. Medeni Kanunumuz, getirdiği miras hükümleri bakımından da amme vicdânının kabul edemiyeceği bir çok hususlar ihtivâ etmektedir. Bir kere şer'i miras taksimini âdetâ imkânsız kılmıştır. Çünkü vârisler aralarında bir «miras taksim mukâvelesi» tanzim ederek ve bunu alâkalı mercilerden geçirtip tasdik ettirerek şer'i hükümlerin mer'iyetini sağlamak mecbûriyetinde bırakılmışlardır. Mirasçılardan herhangi birinin adem-i muvâfakatı hâlinde buna imkân olmadığını söylemeğe lüzum yoktr. Kaldı ki; mirasçılar bakımından şer'î taksim bazan mümkün de olmıyabilir.

Mûrisin birinci derecede mirasçısı varsa bu kendisine mânen ikinci derecedeki mirasçılardan daha uzak bile olsa bütün mirasının ona kalması bir kanun hükmüdür. Meselâ mûrisin vefaatında kundakta bir torunu ile ihtiyar ve muhtaç anababası hayatta olsalar ana ve babasına hiç bir şey kalmayıp, bütün mirası torununa intikâl eder. Bu ise hem islâmî kâidelere ve hem de insanî duygularla maslahata aykırıdır. Zira, ihtiyar ana ve babanın kundaktaki bir torundan daha ziyâde muhtac-ı muâvenet olacağı bir karinedir.

Bütün bu hususlar, siyâsete taalluk etmediği cihetle Kemalist inkılâbların dinin nüfûz te'sir ve hattâ itibarını kırmak hususundaki temel gâyesinin «lâiklik» ten ziyâde «lâdinîlik» kelimesiyle ifâde olunacak bir şumûl taşıdığını ortaya koymaktadırlar. Fakat ne hâcet, sâdece Medenî hukuk mevzuatı mı?!.. Diğer inkılâbların hemen hepsinin de asli gâyesinin dinin bütün ferdî ve içtimâî faaliyetlere şâmil olan te'sirini izâle etmek maksadını güttüğü meydandadır. Bunu kısa kısa başka misallerle de izah etmek istiyoruz.

e) Osmanlılar Anadolu'ya geldikleri zaman taşıdıkları isimler, ekseriyetle eski Türk hayatının izlerini taşımaktaydı: Orhan, Ayhan, Gündüz, Konuralp, Turgutalp ilh.. Fakat zamanla ilerleyen dinî asabiyet bu isimlerin pek çoğunun yerlerini enbiya ve ashabın isimlerine terkettikeri görülmüştür. Kadın isimleri için de bunu söylemek mümkündür. Tamamen dindarlığın ve İslâm'a bağlılığın bir eseri olarak isimler bu süretle bir gelişmeye tâbi olarak aslında arapça olan bir çok şahıs adları zamanla öztürkçe kelimelerden daha yaygın ve daha türkçe hâline gelmiş ve benimsenmişti. O kadar ki; bugün bile bir «Ömer» veya «Osman» veya «Mehmed» adının türkçe olmadığını söyleseniz, bunu saf bir Anadolu köylüsüne inandıramazsınız. Bu isimler, onun için en hâlis türkçe isimlerdir. Çünkü onun Türklükten anladığı Müslümanlığın tâ kendisidir. Müslüman olan bir ecnebî hakkında icâbında «türk oldu!» diyecek kadar!..

(Devamı Var)

FİLDİŞİ KULEDEN

Cemil Meriç

TÜRKPERESTLİK ve TÜRKİYAT

— II —

«Türkleri veya Türkiye'ye âid sahneleri canlandıran tablolar, edebî eserler. — Halk dilinde, vahşi bir sertlik, aşırı nekeslik.» (Grand Larousse Encyclopédique, 1964).

Hançeri, Bianchi, Şemseddin Sâmi... kelime fransızcadan türkçe'ye lügâtlerin hiç birinde yok.

Kısaca, «turquerie» kelimesi iki asırlık gelişmesi sırasında hiçbir zaman sevgi veya hayranlık ifâde etmemiştir. Bilâkis kinle, nefretle hâlelidir. Bir iltifat değil, iftira belirtiyor.

Kelimenin Fransızca'ya ne zaman girdiğini bilmiyoruz. Sözcükler bu mevzuda dilsiz. Tarihçi İorga XV. asırda memleketimizle alâkalı bir seyahatnâme tertip eden bir Venedikliden bahsederken şöyle diyor: «Yazarın (Venedikli) başvurduğu kaynaklara göre, o tarihlerde Türkler bir köpek sürüsü (canaille), yahut kendi tabiriyle bir it sürüsü (chiennaille) değildir henüz. Daha sonra turquerie düpedüz chiennaille olacaktır.» (Avrupa Doğusunda Fransız Seyyahları. 1928, s. 12).

Romanyalı tarihçinin hükmü şaşırtıcı olduğu kadar da üzücü. Demek, Avrupalı dostlarımızın Onaltıncı Asırdan itibâren iltifatlarını tamamen kaybediyoruz. Türk'e, Türkiye'ye âid ne varsa «chiennaille telâkki ediliyor. Gökalp'in Avrupa'da çoktan başladığını söylediği «turquerie» bu olmasa gerek.

Son olarak, kamusların çorak, tarihin katı dünyasından, sanatın, daha doğrusu reklâmın güleryüzlü dünyasına geçelim: İşte «Süsleme Sanatları Merkezi Birliği (Paris)»nin 1911'de yayımladığı bir kitap: «*XVIII. asırda Turquerie'ler*». Takdim yazısına bir göz atınca anlıyoruz ki; turquerie'den murad Türkiye'ye giden veya gitmeyen ressamların Türkiye ile ilgili resimleridir: Sultanhanım kıyâfeti içinde bir markiz, saz çalan padişah, sevgilisinin lütfuna mazhar olan âşık türk, v.s. Sahici olan paşalar, müftüler değil, sırtlarındaki elbiselerdir. Ya Türkler'in kendisine, yahut aslına uygun resimlerine bakılarak çizilmişlerdir.

Kitap, XVIII. asırda Türkiye'ye karşı doğan bu merakı, iki türk elçisinin Paris'e gelişine bağlıyor. (Çelebi Mehmet Efendi, 1721, ve oğlu Said Paşa, 1742.) Bütün bu resimlerin Türkiye ve Türklükle alâkası uzak, müphem, hayalî bir andırıştan ibâret, kitaba göre. Bu sergide «turquerie» adı altında toplanan eserlerin çoğu, Fransa'da, Fransız ressamları tarafından yapılmıştır, ama daha eski olanları yok değil. (Paul Alfassa).

Bir daha anlaşılıyor ki «*turquerie*»nin türkperestlikle hiçbir münâsebeti yok. Turquerie bir moda, bir zaman ve mekânda kaçış, müphemin, meçhulün hasreti, daha doğrusu bu hasretin çeşitli tecellilerinden biridir. Şuursuz, köksüz bir merak. Aylak bir sınıfın iç sıkıntısı. Asırlarca Atina ve Roma sokaklarında dolaşmaktan yorulan muhayyileler, Binbir Gece'nin tercümesinden sonra, şadırvanlar diyarına kanatlanır. Avrupa, Halifeler diyarını, uzun zaman Binbir Gece'nin mâvi kristali arkasından seyredecektir. Neresidir bu Halifeler diyarı? İran mı? Arabistan mı? Türkiye mi? Hepsi ve hiçbiri.

Batı'nın Türk'e karşı duyduğu tecessüs, karanlık iştahaların emzirdiği şüpheli ve densiz bir tecessüstür. Türkiye'ye seyahat eden Fransızlar en çok neye hayrandır, bilir misiniz? Sakız'daki rum dilberlerine (Bk. İorga'nın adı geçen eseri)

Gökalp'i okumağa devam edelim:

«Avrupa'da zuhur eden ikinci harekete de Türkiyat (Türkoloji adı verilir. Rusyada, Almanyada, Macaristanda, Danimarkada, Fransada, İngilterede birçok ilim adamları eski Türkler'e, Hunlar'a ve Moğollar'a dâir tarihî ve atikiyatî taharriler (arkeolojik araştırmalar) yapmağa başladılar. Türkler'in pek eski bir millet olduğunu, gâyet geniş bir sahada yayılmış bulunduğunu ve muhtelif zamanlarda cihangirâne devletler ve yüksek medeniyetler vücûda getirdiğini meydana koydular. Vâkıa, *bu sonki tetkiklerin mevzuu, Türkiye Türkleri değil, kadîm Şark Türkleriydi. Fakat*, birinci hareket gibi, *bu ikinci hareket de memleketimizde bazı mütefekkirlerin rûhuna tesirsiz kalmıyordu.*»

Demek ki «Avrupada zuhur eden ikinci hareket..» (Gökalp daha önce, vücûda gelen hareket, diyordu; şimdi, zuhur eden, diyor) Türkoloji'dir. Ne gariptir ki; bu kelimeye elimizdeki Fransızca ve İngilizce kamus ve ansiklopedilerin hiçbirinde rastlayamadık.

Türkoloji'nin mevzuu nedir? Gökalp'in cevabı açık: Selçukluların, Osmanlıların, yani Türk - İslâm dünyasının dışında kalan topluluklar; Moğollar, Hunlar v.s. Bu nasıl türkiyattır ki; Türkleri, gerçek Türkleri mevzuu dışına atar?

Gökalp'in söylediklerini hatırlayalım. Türkçülüğün memleketimizde zuhurundan evel, Avrupa'da iki hareket beliriyor. 1 — Turquerie: müphem, hudutları meçhul mevzuu şüpheli bir temâyül. 2 — Türkoloji: ciddî, itimada şayan bir bilgi dalı (disiplin). Turquerie Osmanlılarla uğraşır, Türkoloji kadîm şark Türkleriyle, Moğollar'la, Hunlarla. Yani bir Hammer, bir Redhouse türkolog değildirler. Türkolog De Guignes'dir, Lumley'dir vs.

Felsefenin annesi *hayret* imiş. Gökalp de bizi hayretler içinde bırakıyor. Üç kıtayı kucaklamış ve tarihin en büyük medeniyetini kurmuş olan Türk-İslâm topluluğu, halâ yaşayan ve ebediyen yaşayacak olan bir gerçektir.

Evet, ezelî derdimiz batının yalanları karşısında saf bir teslimiyet. Millî tarihi, hakikî buudlarıyla takdim etmek, gölgede kalmış çağları aydınlatmak, şuurlu bir türkçünün hem hakkı hem vazifesi. Ama bu çok yerinde teşebbüs Türk-İslâm medeniyetini küçültmek bahasına olursa, bizi değil, Osmanlıyı tarih'den silmek isteyenleri sevindirir.

İBRET AYNASINDA ÇEHRELER

M.Ertuğrul Düzdağ

Sabatay Sevi ve Dönmeler

— I —

1626 yılının Temmuzunda İzmir'de doğdu. Aslen İspanyol olan bir Yahudi ailesindendi. Babası, Türkler arasında «Kara Menteş» diye tanınan Mordehay Sevi buraya Mora'dan gelmişti.

Üç erkek evlâttan en küçüğü Sabatay, okumaya bilhassa din kitaplarını tetkike meraklı olduğu için İsak d'Alba adlı bir hahamın yanına verildi. Bu sırada onbeş yaşında idi.

Sabatay Tevrat'ı ve Talmud'u okudu. Dini kitaplardaki ibârelerin mecâzi ve kabalistik (Yahudilerin harf sayılara dayanan dini tefsirleri) mânâlarını keşf hususunda maharet sahibi oldu. Zeki, bilgili ve yakışıklıydı ve güzel konuşurdu.

BİR MESİH BEKLENİYOR

«Mesih» İbranice bir kelime olup «Allahın temizlediği adam» manâsına gelir. İsrail oğullarını kurtarmak için Allah'ın göndereceği kurtarıcıya da bu isim verilmiştir. Hz. İsa Mesih olarak bir kısım Yahudilerce (ilk hristiyanlar) kabûl edilmiş, diğer kısım ise Mesih'i beklemekte devam etmişlerdir. Bu arada Mesihlik iddia eden birçok kimse çıkmıştır.

XVII. asırda Avrupadaki mezhep mücadeleleri sırasında Yahudiler kütlelerinde imha edilip Katolik kilisenin Engizisyon teşkilâtınca çeşitli zulme maruz bırakılıyorlardı. Bütün dünyadaki Yahudiler son derece kötü bir vaziyette idiler ve artık Mesih'in gelip kendilerini kurtaracağını ümid ediyorlardı. Yahudi kâhinleri bunu 1648 yılında olacağını söylüyorlardı. Hatta Hristiyanlar arasında da 1666 da bir Mesihin geleceğine inananlar da vardı.

Sahte Mesihin taç giymesi

MESİHLİK DÂVÂSI

Bütün bu müsait durum ve tesadüfler karşısında Sabatay gibi zeki ve haris bir adam için yapılacak bir şey vardı. Mesih olmak...

Ayrıca, kabalistik eserlerle fazla uğraşması neticesi garip huy ve hareketler de edinmişti. Hasta mizaçlı bir adam olduğundan uydurduğu şeylere kendisinin de inandığı tahmin edilebilir.

Kararını verdikten sonra her gün oruç tutmağa ve sık sık yıkanmağa başladı. Kendisini tasfiye ediyor, mukaddes vazifesine hazırlıyordu. Rivâyete göre gençten evlendiği ilk iki karısına da yaklaşmamış, bekâretini muhafaza etmişti.

Zekâsı, hazırcevaplığı ve dinî bahislerdeki bilgisi sayesinde kendisi ile münakaşa edenleri mağlup ediyor yine bu sayede etrafındakileri kandırıyordu. Bu arada dinî ibarelerin bir çoğunu çeşitli şekillerde tefsir ederek ve İbrânice ebced hesabı ile davası lehinde kullanmağa hazırlanıyordu. Meselâ; aşk manzûmesi olan bir duadaki «Dome dode Lisvi» (Sevdiğim ceylâna benziyor) ibâresini, evire çevire (Tanrı Sabatay Seviye benziyor) şekline sokmuştu.

MESİHLİĞİN İLÂNI

1648 yılı gelince, zaten fikren hazırlamış olduğu yakınlarına, meseleyi açtı. Güçlük göstermeden kabul ettiler. Fakat haber İzmir musevileri arasına yayılınca velvele koptu. Hahambaşı Josef Eskapa, diğer hahamlar ve musevî âlimleri onu ölüme mahkûm ettiler.

Sabatay buna pek aldırmadı. Çünki Osmanlı Devleti zabıtası böyle bir cinayeti, cezalandırırdı. Onun için diğer taraf Sabatay'a bir şey yapamadı.

MESİH GEZİYOR

İzmir'de muvaffak olamıyacağını anlıyan Sabatay 1650 de İstanbul'a geldi. Burada sahtekâr bir hahamdan yardım gördü. Fakat orada da tutunamadı. Selâniğe gitti. İyi karşılandı fakat iddiasını tekrarlayınca orada da duramadı. Atina'ya gitti. Sonra İzmir'e ve yine İstanbul'a döndü. 1659 da İzmir'e babasının yanına dönerek dikkati çekecek hiç bir şey yapmadan 1666 yılını beklemeğe başladı. 1663 de Kahire ve Kudüs'e gitti. Fakat ihtiyatkâr davranarak oralarda «Mesihlik davası» nı açmadı.

MESİHE TALİH KUŞU

O sırada zeki ve güzel Polonyalı bir serseri Yahudi kızı Sara, başından bir çok maceralar geçtikten sonra Amsterdam'a kardeşi Samuel'in yanına gelmişti. İzmir'de yakışıklı bir gencin Mesihlik iddiasında olduğunu duyunca meşhur ve yüksek bir kadın olmak hülyâsıyla bir rüya hikâyesi uydurarak Yahudiler arasına yaydı. Buna göre; rüyasında görünen bir nur ona 1666 da çıkacak olan Mesih'le evleneceğini söylemişti.

Bir zaman sonra bu haber Sabatay'ın kulağına gelince böyle bir fırsatı kaçırmamak için o da hemen bir rüya uydurarak, kendisine Polonyalı bir kız ile evleneceğinin, gaibden bildirildiğini söyledi. Bu hadise safdil Yahudiler arasında bir mu'cize telâkki edildi.

Sabatay adam göndererek Sara'yı aldırdı ve Kahire'de evlendiler.

Haham Sabatay Sevi müslüman olmadan önce

MESİHİN PEYGAMBERİ

Kudüs'e giderken Gazze'ye uğrayan Sabatay kendine bir tellâl buldu. Abraham Nathan; bir zenginin tek gözlü kızı ile evlenerek servet sahibi olmuş genç ve haris bir adamdı. Sabatay'a peygamberi olmayı ve onun çıkışını daha evvel ilân etmeyi teklif etti. Tabii olarak derhal kabûl edildi.

MUVAFFAKİYET

1666 Eylülünde İzmir'e geldi. Evvelâ hahamlarca iyi karşılanmadı ise de, bir bayram vesilesiyle davasını açığa vurunca pek çok taraftar buldu. Kısa zamanda İzmir Yahudilerini eline geçirdi. Şöhreti gitgide arttı. Rodos, Edirne, Sofya, Mora hatta Almanya'dan yahudiler ziyaretine gelmeğe başladı.

Kutsal kitaplarda, Mesihi görenlerin ağızları köpürerek yere kapanmaları icab ettiği yazdığından, onu ilk görenler kendilerini sar'aya tutulmuş gibi yerlere atarlardı.

Burada taç giydi. Ziyaretine gelenleri bir protokol dahilinde kabul ediyordu. Kadınlara karşı da büyük bir düşkünlük göstermekteydi. Bu şamata Türk halkına da tesir etti. Bir Bektaşi dervişi ile beraber bir kaç kişi, Mesihliğini kabul ettiler.

Sabatay bütün dünyayı, zabt edeceğine inanarak, 38 parçaya böldü ve her birine kral tayin etti. Bazı musevi âdetlerini değiştirdi. «Tanrının tek ve ilk doğan oğlu Sabatay Sevi» imzasıyla beyannameler gönderdi.

MESİH TEVKİF EDİLİYOR

Bütün bu gürültü ve patırtı karşısında zabıtanın müdahele etmemesi Osmanlı Devletindeki müsamahanın güzel bir örneğini teşkil eder.

O sırada Padişah Dördüncü Sultan Mehmed, Sadrıazam ise Köprülüzade Fazıl Ahmed Paşa idi. Devlet Girit seferi ile uğraşıyordu.

İzmir Kadısı Sadrıazama meseleyi arz etti. Oradan verilen emir üzerine sahte Mesih yakalanarak deniz yoluyla İstanbul'a götürüldü. Önce Çavuşbaşı tarafından sorguya çekildi. Herşeyi inkâr etti. İyice bir dayak yedikten sonra Zindankapısında hapsedildi.

İstanbul'un mahalle çocukları bu hâdise üzerine şu tekerlemeyi bağırarak yahudi mahallelerinde dolaşıyorlardı: «Mehdi geldi mi? Çıfıt geldi mi?»

Hapishaneye fazla ziyaretçi gelmesinden muhafızların şikâyeti üzerine Çanakkale'de Kumkale'ye hapsedildi.

BİR MESİH DAHA

Bu sırada Polonya'lı Nehime Kohen adında, Sabatay gibi Kabalistik tetkikler yapmış olan zeki bir haham Kumkale'ye geldi. Sabatay'a kendisinin de Mesih olduğunu, zaten mukaddes kitapların da iki mesih geleceğini bildirdiğini söyledi.

Bu iki sahte Mesih anlaşamıyarak üç gün münakaşa ve üçüncü günün sonunda kavga ettiler.

(Devamı var)

BİR BEYANNAME

Tanrının tek ve ilk doğan oğlu, Sabatay Seviden, İsrailin Mesihi ve kurtarıcısından bütün İsrail oğullarına selâm!

Madem ki sizler İsrail oğullarının halâsını, peygamberlerimizin ve babalarımızın söylediklerinin tahakkuk ettiğini görmek şerefini kazandınız, artık acı günleriniz meserret günlerine, oruç günleriniz eğlence günlerine tahavvül etmelidir. Çünkü ey İsrail oğulları artık siz ağlamıyacaksınız. İşte bunun içindir ki Tanrı size bu ifadesi güç teselliyi verdi. Tamburlarla, orglarla, musiki ile meserretlerinizi ilân ediniz. Asırlardanberi size vâdettiğini bugün yerine getirmiş olana bu suretle şükranınızı ifade eyleyiniz. Ötedenberi hergün yapmağa alıştığınız ibadetleri yapınız, fakat musibete ve mateme mahsus olan günü benim gelişimin şerefine değiştiriniz ve onu bir meserret ve şükran gününe çeviriniz.

Nihayet, hiçbir şeyden çekinmeyiniz. Çünkü sizin hâkimiyetiniz bütün milletlere şamil olacaktır ve siz yalnız dünya yüzündeki mahlûklara değil, denizlerin dibindeki mahlûklara bile hükmedeceksiniz. Bütün bunlar sizin teselliniz ve hazzınız içindir.

SABATAY SEVİ

Millî Gazete
OKUYUNUZ!

iktisad

Dr. Kemal Varol

BİN DOKUZYÜZ YETMİŞLER TÜRKİYESİNİN İKTİSADÎ KALKINMASININ TAHLİLİ VE SON GELİŞMELER

— 9 —

Böyle bir gelişmeyi önlemek bakımından, bir yandan belediyelerimiz kâfi gelir kaynaklarına kavuşturulurken, sanâyileşmenin yurt sathına yayılması gerekir. Yatırımların yurt sathına yayılmasını sağlayıcı te'sirli teşvik tedbirleri getirilirken, alt yapı hizmetlerinin bu yaygınlaşmaya imkân sağlayacak duruma getirilmesi de gerekir. Küçük mahallî tasarrufları devlet öncülüğü ve desteği ile yatırımlarda değerlendirecek kuruluşların bir an önce faaliyete geçirilmesi elzemdir. Bu cümleden olarak Devlet Sınaî ve İşçi Yatırım Bankası büyük ehemmiyet kazanır.

5g. AET İLE MÜNÂSEBETLERİMİZ

1976, AET ile olan münâsebetlerimizde AET'e bazı tâvizlerin verilmesini gerektiren bir yıldır. Son yıllarda AET ile olan ticârî münâsebetlereimizde ülkemiz aleyhine devamlı bir gelişmenin olduğunu müşâhede etmekteyiz. Bu da AET Ülkelerinin üye olmayan ve ülkemizle AET pazarlarında rekabet halinde olan ülkelere tanımış olduğu benzeri haklardır. Bu menfi gelişme 1976 yılında hedef ittihaz edilen mükellefiyetlerimizle daha da hız kazanacaktır. Bu bakımdan AET ile olan münâsebetlerimizin, başka ülkelere şimdiye kadar tanınmış olan haklar nazarı dikkate alınarak yeniden gözden geçirilmesi ve 1976 yılında tekeffül etmemiz lâzım gelen vecibelerin bir müddet ertelenmesine mâtuf temasların yürütülmesi gerekir.

TEDBİRLER

1. 1976 yılında istikrarlı bir vasat içinde kalkınmanın idâmesi bakımından mâliyet enflasyonuna sebebiyyet verici fiyat artışlarının kontrol altına alınması,

2. 1975 yılında iktisadi durgunluğu önlemek ve dış ticaret açığını karşılamak maksadiyle yurdumuza gelmesi serbest bırakılan dövize çevrilir mevduat gelirlerinin 1976 yılına girerken normal veya normalin altına indirilmiş bulunan birçok maddelerdeki stok durumu nazarı dikkate alınarak yeni fiyat hareketlerine yol açmıyacak biçimde kontrol altına alınması,

3. Dış tediyeler muvâzenesinin yeni darboğaz teşkil edebilmesi karşısında lüks ithalâtı kısıtlayıcı, ihracatı ve diğer döviz gelirlerini arttırıcı tedbirlere baş vurulması, halen ithalâtımızın ehemmiyetli kısmını teşkil eden yatırım ve ara malları üretimini hızlandırıcı projelere ağırlık verilmesi.

4. Yatırımların finansmanı için gerekli orta ve uzun vadeli kredi arzının ticârî bankalarca da sağlanabilmesi için mevduat munzam karşılıklarının bir teşvik unsuru olarak kullanılması,

5. Fâiz hadlerinin düşürülmesi maksadıyle bankacılığımızın yeniden ele alınması,

6. Küçük tasarrufların yatırımların kaydırılmasını sağlamak maksadiyle Devlet Sınaî ve İşçi Yatırım Bankasının bir an önce faaliyete geçirilmesi,

7. Yatırım şevkini kırıcı mahiyet arz eden son zamanlardaki işçi ve işveren münâsebetlerindeki menfi gelişmeleri önleyici yeni hukuki tedbirlerin geliştirilmesi,

8. Sanayileşmemizde alt yapı kifâyetsizliğinin önlenmesi bakımından uzun vadeli sınai yatırım plânlarıyla alt yapı yatırım plânları arasında sıhhatli bir muvazene kurularak çok mahzurlu olan bu darboğazın önlenmesi,

9. Muvazenesiz şehirleşme ve bunun getirdiği içtimâî mes'eleleri önlemek bakımından istihdam imkânlarının yurt sathına yayılması büyük ölçüde teşvik edilmeli, mahallî tasarrufların yatırım sahalarında değerlendirilmesi maksadiyle bir an önce Devlet Sınaî ve İşçi Yatırım Bankasının işler duruma getirilmesi,

10. AET ile münâsebetlerimiz yeniden gözden geçirilerek ülkemiz aleyhinde gelişmelerin kontrol altına alınması ve 1976 yılındaki tekeffül ettiğimiz vecibelerin geri bırakılmasının sağlanması.

11. Tasarrufların yatırımlarda değerlendirilmesini sağlamak ve İ.D. Tlerinin Merkez Bankası üzerindeki baskılarını azaltmak bakımından bu teşekkküllere de Husûsi Sektör gibi sermaye piyasasına tahvil ve hisse senedi ihrac etme imkânının sağlanması,

12. Gerek dış ticaret açığı, gerekse yurt içi tasarruf yetersizliğini karşılamak bakımından OPEC ülkelerinden yabancı ülkelere kayan kaynaklardan daha büyük ölçüde ve daha ucuz bir şekilde faydalanma imkânlarının araştırılması.

— S O N —

TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

«ZAMAN, SANA UYMAZSA...» SAFSATASI

Bir memleketi rûhen çürütmek, eritmek, yıkmak istiyorsanız, o memleketin insanını çürütünüz, eritiniz ve yıkınız. Bunun en müessir yolu, kendi millî kültürünüzü, yaşayış tarzınızı, iman, ibâdet ve ahlâk sisteminizi o memleketin insanına aşılamaktır. Bu kültür enjeksiyonu öylesine ustaca yapılacaktır ki; zaman ve mekâna mutlak hâkimiyetinizi kurduğunuz an, zaman ve mekân size hizmetkâr olacaktır...

Müslüman - Türk Milleti'nin, Kanûnî Sultan Süleyman Han ile başlayan duraklama ve çöküş çığırında rûhuna üflenen şeytan nefesi, onu için için eritmeğe başlamış, Avrupa karşısında küçülme, utanma, kendi kıymetlerini hor görme alışkanlığı, bir müddet sonra Osmanlı rûhunu, hâkim olduğu zaman ve mekân çerçevesinden uzaklaştırmıştı.

Batılı bizi maddeye hâkimiyetin hokkabazca gösterileri ile büyüledi. Biz ise, mânâ hâkimiyetimizi maddeye, zamana ve mekâna nakşetmek cehdini, istikbali de içine alan bir hamle plânlaması ile gösteremedik. Duraklama ve çöküş devrinin acı hikâyesi bir bakıma bu iki cümle içinde toplanmıştır.

Mübalâğasız bir ifade içinde belirtmek borcundayız ki; bir devir bizim ismimizle dolmuş, bizim medeniyetimizle tanınmış, bizim rûhumuzun, mâddemizin, hamlemizin izleri ve eserleriyle süslenmişti. Zaman, elimiz altında kişneyen bir küheylân gibi kılıç ve kalemimizin esiri idi. Biz, zamanı rûhumuzun sonsuzluk ikliminde Allah'ın sevdiği ve râzı olduğu yönlere koşturuyorduk. Mekân, atımızın nal sesleri ile inliyor, arkada bırakılan bir toz bulutu gibi, saraylar, köprüler, câmiler, sebiller, hanlar, hamamlar, medreseler, nağmeler, mısra'lar, kütüphâneler... hülâsa medeniyete âid yüce eserler Müslüman - Türk'ün adım attığı beldelerde yükseliyordu. Zaman, sâdık bir eş, itaatli bir çocuk, vefalı bir arkadaş gibi bizimle beraber bizi yaşlıyordu.

Birgün ufuklar, hudutlar, zaferler, nâmeler, eserler kararddı. Kâfir nefesi ile karartıldı dünyamız. Zaman, Batı'lı sarhoşların kusmuklarıyla lekelendi. Bizim öz dünyamızın zamanı ikiye bölündü. Bize uyan, bizim rûhumuza tâbi olan zaman, ezilen Anadolu evlâdı gibi, bize zıd dünyanın zamanı altında ezildikçe, Batı'lı kulağımıza hep aynı nakaratı fısıldadı:

«— Zaman sana uymazsa, sen zamana uy!..»

İnsanlığın ve o'nun en haysiyetli temsilcisi müslümanın yüz karasıdır bu nakarat. Tezatlarla dolu bir safsatadır bu. Eroin'den daha korkunç uyuşturucu, bir milleti topyekûn yok edici bir felâkettir bu nakarat.

Bir milletin ferdleri arasında bir kişi:

«— Zaman sana uymazsa, sen zamana uy!...» diyorsa, o millet, frengi mikrobu almış gibi irkilmeli, cüzzam salgınına uğramış gibi titremelidir.

«— Zaman sana uymazsa, sen zamana uy!..» demek, sen şahsiyetini, imânını, ahlâkını, karakterini, gemi azıya almış gibi koşan zamanın ayakları altında çiğnet demektir. İnsan rûhunun üstün meziyetleri ile süslenmesi gereken zaman, insan nefsinin aşağı duyguları ile çamurlaşmış ise, bu çamuru baş tacı yap demektir.

«— Zaman sana uymazsa, sen zamana uy!..» Ne mânâsız teselli, ne ucuz kurtuluş, ne kadar şahsiyetsizce esâret? Kendine güvenemeyen fikirsiz, imânsız, dengesiz, irâdesiz ve hamlesiz kişilerin, cemiyete hâkim telâkkiler ve zamanın icabları (!) karşısında gösterdikleri bu sefilin sefili acz, onları nasıl cemiyet içinde «*Hayat süren bir leş*» mevkiine düşürürse, dünyanın her zamanında ve her mekânında «*İslâm fıtratı ve ahlâkı*» nı yaşayan bir milletin de durup dururken kendi millî karakterinden, imân ve ahlâkından, medeniyet ve kültüründen tâviz verircesine:

«— Zaman bize uymuyorsa, biz zamana uyarız!..» demesi o milleti, dünya cemiyeti arasında «*Hayat süren bir leş*» seviyesine düşürür.

(Devamı 16. Sayfada)

Sovyet Komünist Partisinin 25. Kongresi

Moskova'da gösterişe fazlasiyle ehemmiyet verildiğini açığa vuran dekorlar içinde toplanan Sovyet Komünist Partisinin 25. Kongresi geçen hafta sona erdi. Yapılan seçimlerde eski idareciler olduğu gibi yerlerinde kaldılar. Bunu da tabii, saymak yerinde olur. Zirâ, tek parti devrinde CHP nasıl devlet demek idiyse, Sovyet Rusya'da komünist partisi ile devlet bir kumaşın iki yüzü gibidir.

Esâsen, Sovyet Komünist Partisi'nin Kongreleri, başlangıçtan bu yana, sâdece göstermelik bir müessesedir. Her şey Kremlin'deki siyasi Büroda (Politbüro) kararlaştırılır, Kongrede ise sâdece aleniyete dökülür.

Sovyet Komünist Partisi Kongresinden herhangi bir yenilik ve değişiklik beklemiyen milletlerarası müşâhidler, Batı Avrupa Komünist Partilerinin takındıkları tavırlar ve kendi programları ile alâkalı olarak verdikleri kararların Kongrede aksülâmel göreceği kanaatindeydiler. Bu ölçüde ehemmiyetli, Sovyet Komünist Partisini değilse bile - doktrin olarak komünizmi alâkalandıran, bir bakıma da Sovyetlerin beynelmilel komünist harekâtının ağababalığını sıfıra indiren kararların sessizlikle karşılanacağı hiç de beklenmiyordu. Fakat, düşünülenlerin ve beklenenlerin tam aksiyle karşılaşıldı. Brejnev, Batılı Komünist partilerinin - Fransız Komünist Partisi lideri Marchais müstesna - liderleriyle yaptığı görüşmelerde ve yayınlanan tebliğlerde, onların bağımsızlık teşebbüslerini kabul ettikten başka, öteden beri bunların teşvikcisiymiş gibi bir tavır takınmaktan da geri kalmadı. Bunun manâsı açıktır: Sovyetler, karşı tarafın bütün köprüleri atabileceklerini düşünerek hiç değilse zevâhiri kurtarmak yoluna git işlerdir.

Bu tasvipkâr tavır, peyk ülkelerin komünist partilerinde de istiklâllerini ilân etme heveslerine yol açmıştır. Böylece bu, vesâyetten ve peyklikten kurtulma düşünceleri Sovyetlerde korktuklarına uğrama korkusuna yol açmıştır. Bu yeni çığırın mücâdelelere yol açmadan peyklerin arzu ettikleri çizgi üzerinde gelişme kaydedip etmeyeceğini önümüzdeki günler gösterecekir.

Asıl ehemmiyetli olan husus. Moskova'dan sırf kendi haklarının itimâdını kazanmak maksadiyle bağlarını kopacak gibi götüren Batı Avrupa Komünist Partilerinin, bundan böyle kendilerine mahsus bir fikir ve doktrin çerçevesi içinde yer alıp alamıyacakları yahut bildiğimiz sosyal - demokrat partiler haline istihâle edip etmeyecekleridir. Gerçeği söylemek gerekirse, Batı Avrupa Komünist Partileri sadece «işçi sınıfı diktatörlüğü» prensipini programlarından çıkarmakla, ihtilâlci sosyalizm doktrininden ve onun çizgisinden uzaklaşmış sayılamıyacakları gibi kendilerine mahsus mahalli doktrinlerin disiplinine girmiş de sayılamıyacaklardır. Ayrıca, doktrin ve programlarındaki maddeler bir tekinin afaroz edilmesiyle fazla bir şey ifâde etmeyeceğinden, bu husus. halkın temâyül ibresinde, evvelkinden farklı herhangi bir yeniliğe, hele leyhlerinde bir yeniliğe yol açmaya yetmeyecektir.

Bilhassa, geçen hafta içinde, yâni Moskova'daki Kongrenin hemen peşinden İtalyan komünist Partisi'nin sosyalistlere birleşmek üzere teşebbüslerde bulunması, Fransız Komünist Partisi'nin sosyalistlerle zaten cephe birliği içindeki vaziyeti, gelecek hakkında bir fikir vermektedir. Bu ise, Moskova'nın hiç de hoşuna gitmeyecek bir gelişmenin başlangıcı sayılabilir.

Yaz Saati

Türkiye nice zamandan beri bir «istikrarsızlıklar memleketi» olmuştur. Ard arda gelen içtimâi değişiklikler, ilim ve terâkki için zaruri olan rûhi muvâzene ve sükûneti ihlâl etmiş, aziz vatanımızı selim muhâkemeye imkân vermeyen bir devamlı zelzeleler mıntıkası hâline getirmiştir.

Bu hal, uzun süren CHP «şeflik devri» iktidarının eseridir. Ne yazıkki, an'ane ve alışkanlıklara içtimâi hayatın her cüz'ünde karşı çıkan bu sakim tutum hâlâ devam etmektedir. Bunun en tipik misâli de şu «yaz saati» mes'elesidir.

Tasarruf bahânesiyle başlatılmış bulunan bu saatlerle oynama işi, CHP devrinde namaz kılan memurlar için düşünülmüş hâinâne bir taktikti. Ayrıca, asli gayelerinden biri de alışkanlıkları sarsmak olan «devrimbazlık mantığı» na da uyduğundan hararetle tervic ve tatbik olunmuştur.

Ancak, on yıllık DP iktidarı devamınca kaldırılan bu tatbikat,

— İktidara gelirsem, herşeye bıraktığım yerden başlıyacağım!...» diyen İnönü'nün 27 Mayıs'tan sonraki ikinci ve son iktidarı zamanında yeniden başlatılmıştı. İnönü, gerçekten sözünde durmuş ve her şeyi bıraktığı yerden başlatmıştı. Daraağaçlarından yaz saatine kadar!...

Fakat bugün; hepsi de musalli olduğunu yakınen bildiğimiz MSP. lilerin de dahil olduğu bir hey'et-i vekile saatlerle nasıl oynar!... Her memurun; Cuma namazı için dâiresinden ayrılamıyacağı hiç düşünülmez mi?!.

Türkiye'de tasarruf için kala kala bir bu mu kaldı. Üstelik hem havalar yağışlı gitmiş ve barajlar su dolmuştu!. Musalli bakanlarımızın bu hatalı hareketi önliyerek en azından namaz kılan memurların mağduriyetlerine meydan vermiyeceklerine inanıyor ve bekliyoruz!...

Mustafa Cemiloğlu

Londra'da çıkmakta olan İmpact Gazetesi'nin son sayısında Mustafa Cemiloğlu'ndan geniş bir şekilde bahsedilmekte ve şöyle denmektedir:

«Türkiye'de Mustafa Cemiloğlu için ne kadar üzüntü duyulmuş ise, bütün Dünya Müslümanları da bu hadiseye aynı derecede üzülmüşlerdir. Avrupa İslâm Konsül'ü mes'eleyi Dünya İnsan Haklarını Koruma Teşkilâtı'na duyurmuş ve gereken ihtimamın gösterilmesini istemiştir.»

Ayrıca Kırım Türklerinin haklarını Koruma Cemiyeti Başkanı General Pyotr Grigorenko'nun oğlu Andrei Grigorenko, Londra'da çıkan «The Times» Gazetesi'nin 9 Ocak, 1976 tarihli nüshasında yâni Mustafa Cemiloğlu'nun vefatından bir ay kadar önce şu enteresan makaleyi yazmıştır.» Mustafa Cemiloğlu sâdece, Yahudi değil de bir Türk olduğu için mi dış Dünya kendisine ve davâsına alâ a göstermiyor. Belki Filistin Mes'elesi için çahşan teşkilâtlar, bu mevzuda biraz olsun uyanık davranabilirler. Mes'ele Filistin Meselesine çok benzemektedir. Kırım halkı, Filistinlilerden sadece birkaç sene önce ana vatanlarından çıkarılmışlardır. Mesele o kadar eski de değildir. Kendi öz dindaşları olan Müslüman Araplar'a sesleniyorum, arkadaşım Mustafa Cemiloğlu'nu ve sürdürdüğü davasını benimseyiniz Müslüman kardeşinize ve davâsına yardımcı olunuz.» Heyhat!...

Düşünme Formüllere

Marksçılık, hürriyeti inkâr edip insanı bir istihsâl vasıtası saydığı için, bu doktrine bağlı olanlar, ideolojileri icâbı bir takım formüller dışında düşünmek hürriyetinden mahrumdurlar. Partileri iktidarda olmasa ve kimse onları zorlamasa bile, bir kere alıştıkları formüllerin dışında düşünemezler ve şahsi görüş sahibi olamazlar. Bunlar, Rus âlimi Pavlov'un köpeklerde teşekkül ettirdiği «şartlı reflekeler»in emrindedirler. Filhakika sol, yazarlar, aynı hâdiseye karşı hep aynı aksülâmeli göstermek mevkiinde bulunduklarından şahsiyet sahibi olamazlar. Zaten doktrinlerinin istediği de budur: insan şahsiyetini öldürüp ferdi istihsâlin emrine vermek...

Evvelce zengin olmak için didinen, bir mizah dergisi çıkaran, fakat yürütemediği için bir sabah gazetesinde sosyalistlikle zengin olma denemesine çıkan, şimdi zengin bir refika, Moda'da bir kat, hâlis kan Amerikan marka bir otomobil'e sahip bir yazar. Bu formüllerle düşünme çeşidinin dikkate değer bir örneğini veriyor. Bu yazara göre Batıda ilerleme ve inkılâpları büyük burjuvalar gerçekleştirmişlerdir. Bizde ise, küçük burjuvalar, yani memur, subay ve benzeri küçük burjuvalar gerçekleştirmişlerdir:

Abdülhamid'e başkaldırdılar; İttihat ve terakki eylemi...» Formüllerle düşünen marksçı solcular, hep böyle hataya düşerler ve hadiselerin basit görünüşleri ile telâkki eylerler.

Abdülhamid'e başkaldıran şairlerin Boer savaşında İngilizlerden kaçar altın aldıklarını bu yazar söyleyebilir mi? İttihat ve Terakki'nin Masonlarla, dolayısiyle milletlerarası büyük sermaye, yani büyük burjuvazi ile işbirliği ettiklerini, onların hizmetkârı olduklarını bu yazar bilmiyorsa, bağlandığı ideolojinin, onu düşünce bakımından şartlandırmış olmasına yansın!

Müslümanları ötedenberi - nassa bağlılıkları yüzünden - doğmatizmle itham edenler, şu akıllarını Marks ve Lenin'in bâtılları etrafında dolap beygiri gibi dönmeye memur eden eblehler değil midirler?!

Anayasa Mahkemesinin Bir İptal Kararı ve Aksülâmelleri

«Milli Hukuk Devleti mefhumu hem millilik, hem de hukuka bağlılık yönünden örf ve âdetleri içine almaktadır. Medeni Kanun, örf ve âdetleri hukuk normu saydığına göre, hukukun üstünlüğü ve tatbikat, sayılan hukuk devleti anlayışında tatbiki tabii olmak lâzımdır.»

Bu beyannâmenin altında 44 ünlü Profesör ve 18 Doçentin imzaları yer alıyordu. Ama, beyannâmedeki Profesör ve Doçent imzası sayısının en azından iki yüz olması da mümkündü. Meselâ, Prof. Recep Doksat mı, Prof. Ayhan Songar. Prof. Yalçıntaş ilk akla gelen ve herkes gibi beyannâmeye imzalarını ilmi bir gerçeği müdafaa etmenin şerefi içinde imzalarını can ve gönülden koyacak ilim otoriteleriydi. Ne var ki; Anayasa Mahkemesi'nin ilimle bağdaştırılmasına hemen gerekli aksülâmeli göstermek isteyen ilim adamlarımız ister istemez acele davranmışlar ve bir çok ilim adamının imzasına da bu yüzden beyannâmelerinde yer vermek imkânından mahrum kalmışlardı. Ayrıca, beyannâmelerinde Anayasa Mahkemesi'nin itirazı dâvet ettikten başka, insanda keder uyandıran ilmi anlayışlarını aksettiren iptal kararı gerekçelerine de şöyle bir dokunuvermişler, sadece esası hülâsa halinde gözönünde tutmuşlardı.

Oysa, karar gerekçesi gerçekten ele alınmaya değerdi. Bu gerekçe ele alındığı zaman hukuk ilmi de, ilim zihniyeti de, sosyoloji ve tarih felsefesi de susamazlardı. Hemen ayağa kalkarlar ve gereken cevabı verirlerdi. Nitekim, kararın altına, karara katılmadıklarını açıklayan muhalefet şerhlerinde Anayasa Mahkemesin'in bazı azâsı bahsettiğimiz ilimlerin sözcülüğünü yapmaktan geri kalmamışlar ve böylece muhalefetlerinde esaslı olmanın, ilme dikkat ve saygının da örneklerini vermişlerdi. Karar. her bakımdan üzerinde dikkatle durulmaya değerdi.

«ZAMAN SANA UYMAZSA» SAFSATASI

(Başlarafı Sahife 7. de)

Bu safsata karşısında müslümanın hükmü şudur:

«— Ben daima zamana ve mekâna hâkim olacağım! Zamanı da, mekânı da mutlaka bana tâbi kılacağım! Bana uymayan zamanı, bütün şartları ve icaplarıyla bu âsi zamana tâbi olanların başına yıkacağım! Zaman da, mekân da müslümanın irâdesi altında iken haysiyetlidir. Zaman bana uymadığı müddetçe ben zamana hiç uymak ihtiyacında ve mecburiyetinde değilim! Zaman ya Allah'ın yahut Şeytan'ın yolundadır. Her insan Allah'ın yolundaki bir zamana uymakla mükelleftir. Zaman Şeytan'ın esiri olmuşsa, ben de zamana uyarak Şeytan'ın esirimi olayım? Asla!»

İSLÂM ÂLEMİNDEN

Yeni Bir İslâm İktisadiyâtı Konferansı

20-27 Mart tarihleri arasında Suûdi Arabistan'ın Başşehri Riyad'da «İlim ve Teknolojide Müslüman Ülkelerin Tesânüdü» adıyle yeni bir konferans yapılacaktır. Bütün İslâm Ülkelerinden tanınmış iktisatçılar ve teknotratların dâvet edildikleri bu konferansa, Turgut Özalp, Dr. Talip Alp, Prof. Ahmed Rumeli (Meteoroloji Umum Müdürü) ve Prof. Mehmed Akyurd (Uçak Sanâyii Umum Müdürü) Beylerin de Türkiye'yi temsilen katılacakları öğrenilmiştir. Konferansa birer tebliğ takdim edecek olan Türk hey'etinin teklifleri arasında Gazetemizin onuncu sayısında ele alınmış bulunan, bir «İslâm Ortakpazarı» kurulması mevzuu da vardır.

Suûdi Arabistan Kralı tarafından açılacağı öğrenilen bu konferansı Riyad Üniversitesi tertiplemiştir.

Muhammed Ali Clay

Dünya ağır siklet boks şampiyonu Muhammed Ali Clay, 7-12 Mart tarihleri arasında Kahire'ye üç günlük bir ziyârette bulunmuştur. Mısır gazetelerinin yazdıklarına göre Muhammed Ali'nin Paris'e gelmesinden istifâde edilerek gerçekleştirilen bu dâvet kendisi için son derece istifâdeli olmuştur.

Bilindiği üzere Amerika'daki Zenci Müslümanlık hareketinin - ihtimal sırf malûmat fıkdanından doğan - birçok yanlışları vardır. Bunlardan, İslâm Dünyası ile yakinen temasa geçenler anlayışlarını doğrultmaktadırlar. Vaktiyle Malkum X de böyle olmuştu. Önceleri diğer zenci müslümanlar gibi «Müslümanlık siyah ırka mahsus bir dindir. Allah bile (haşâ) siyahtır!...» diyecek kadar sapık bir ırkçı iken, İslâm Âlemi'ni gezip dolaştıktan sonra Ehl-i Sünnet itikâdına dönmüştür. İnşallah Muhammed Ali de İslâm memleketlerine vaki' bu ziyâretleri sonunda hem Zenci Müslümanlık Hareketi'nin ve hem de kendisinin bu gibi yanlışlarını tashih imkânını bulur.

Arafat

Arafatta çalışmalar bütün sene boyu devam ediyor.

Hac zamanı hacı adaylarının mecbûri ve çok kısa bir zaman için uğrak yeri olan Arafat'ta bütün sene boyu çalışmalar sürd r lmekte ve hacıların her defasında daha rahat vazife görebilmeleri temin edilmeye çalışılmaktadır. Halihazırda devam eden çalışmalarla Arafatta 300 aded büyük tuvalet grupları kurulmaktadır. Her grupta 24 adet tuvalet olacaktır. Bu işi üzerine alan firmaya iş hitamında 40 milyon riyal yani 200 milyon Türk lirası ödeneceği bildirilmiştir.

Dünya İslâm Birliği

Merkezi Mekke-i Mükerremede bulunan Dünya İslâm Birliği Teşkilâtı Güney Afrika'ya bir Arapça, Kongo Brazavil'e ise bir Kur'ân-ı Kerim Muallimi gönderecektir. Ayrıca yine umûmî merkezden açıklandığına göre İspanya'da İslâm Merkezi'nin çalıştırdığı Câmiin tâmirine ve biri Amerika'da bir diğeri de Guyana'da (Güney Amerika) ki iki İslâm Merkezi'ne gerekli mâli yardımların yapılacağı bildirilmiştir. Böylesi güzel hareketlerin çoğalmasını ve yapılan bu yardımların mahallerine sarfedilmesini temenni ederiz.

MİLLETLERARASI 1. İSLÂM İKTİSADİYATI KONFERANSI İNTİBALARI

المؤتمر العالمي الأول للاقتصاد الاسلامي

Dr. Mustafa Bilge

İstanbul'dan hareket:

19 Şubat 1976 Perşembe günü Birinci İslâm İktisâdiyâtı kongresine katılmak üzere Suudî Arabistan'ın Cidde şehrine hareket eden heyetimiz 5 kişiden ibaretti. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinden Prof. Dr. Sabahaddin Zaim ve Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş, Edebiyat Fakültesinden Doç. Dr. Salih Tuğ ve ben (Dr. Mustafa Bilge) ile Erzurum Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesinden Doç. Dr. Yusuf Ziya Kavakçı. Yeşilköy'de uçak bir saat 15 dakikalık bir rötardan sonra ancak havalanabildi. Uçak önce Şam'a, daha sonra Amman'a indi. Amman hava alanında da bir müddet kaldıktan sonra Cidde'ye müteveccihen yola çıkıldı. Hava gittikçe ısınıyordu. Şam'da biraz ısınan hava Amman'dan sonra Cidde'de artık iyiden iyiye sıcak bir hale girmişti. İstanbul'un soğuğunu bir anda unutuvermiştik. Cidde'ye varışımız gecenin saat 2 sinde mümkün oldu. Hava alanında kongreyi tertip eden Cidde Melik 'Abdülaziz Üniversitesi hocaları bekliyorlardı. Aynı kongre için başka ülkelerden gelen kimseler de vardı. Doğruca toplantıların yapılacağı Mekke'ye doğru otellerimize yerleşmek üzere yola çıktık. Otellerimize yerleştikten sonra doğru büyük bir heyecanla kâbeye girdik. Gecenin o saatlerinde Kâbe-yi Muazzama tavafta bulunan müminlerden hâli değildi. Kuvvetli ışıklarla aydınlatılmış olan Kâbe-yi uMazzama pırıl pırıl yanıyordu.

Tavaf, Hz. İbrahim'in makamında iki rekaat namaz, Sa'y ve salçarımızdan bir kısım kestikten sonra umremizi tamamladık ve 'Amman-Cidde arasında havada bürünmüş olduğumuz ihramlarımızdan çıktık.

Gelecek sayı: Kongre başlıyor.

Londra Kıbrıs Türk Cemiyeti

Suûdi Arabistan'ın Milli Müdafaa Vekili Emir Türki bin Abdülaziz, Londra'daki Kıbrıs-Türk Cemiyeti'nin câmi projesinde kullanılmak üzere 5000 Sterlin (150.000 TL.) yardımda bulunmuştur. Mezkûr câmiin 100.000 Sterline (3 Milyon TL.) mal olacağı hesaplanmaktadır. Emir Türki, Kuzey İngiltere'de bulunan bir diğer İslâmi Cemiyete de aynı miktarda bir teberruda bulunmuştur. Teberrular yerlerine tevdi edilmek üzere Londra'daki Suûdi Arabistan Konsolosuna ve Avrupa İslâm Konsülü Kâtib-i umûmisi Selim Azzam Bey'e teslim edilmiştir.

TESBÎT Sâdık Özarslan

İCTİMÂÎ TESÂNÜD

Cenab-ı Hakk bizleri kardeş yapmış ve Resûlüllah Aleyhisselâm da bu kardeşliği bizlere hatırlatmıştır. Kardeş olmak, kardeş kalmak ve hep kardeşçe yaşamak İslâm'ın emridir. İslâm kardeşliği herşeyin üstündedir. Bu kardeşlik, insanları ve inananları birbirine mânevî bağlarla bağlar. Maddi bağlar çözülür ve kopar amma mânevî bağlar kat'iyyen kopmaz.

İslâm'da ictimâî tesânüdün yeri ve değeri büyüktür. Peygamberimiz Aleyhisselâm; mü'minleri, bir binânın kerpiçlerine benzetmişlerdir. Biz, birbirimize bu derece bağlı kalacak; her zaman ve her yerde destek olacağız .Eslâfımız böyle yaşamışlardır. Gerçek mü'minlerin yolu bu olmuştur. Müslümanlar, Allah'ın birbirleriyle kardeş yaptığı bahtiyar insanlar; birbirlerine hem de en kavî şekilde bağlanmasını bilmişler, beraber ağlamasını ve beraber gülmesini becermişlerdir.. Böyle olduğu içindir ki; bu tesânüdü, düşmanlarımız bile beğenip övmüşler ve Müslümanları, tannan bir davula benzetmişlerdir. O kadar ki; Şarktaki bir Müslüman, Garptakinin sızlanmasını hemen duymuş ve kardeşinin imdâdına koşmuştur.

Bu maddî ve mânevî tesânüd sâyesinde cemiyetlerine huzur getirmişler; ölenedek kardeşçe geçinip gitmişlerdir. Allah Resûlü'nün şu örnek hareketine bakınız ki; Hz. Ömer'den hayır duâ bekliyor: «Ey kardeşçiğim, bana dua et!..» diyor. İşte Müslümanlar, birbirlerine bu derece bağlı idiler. Harbdedarbde de aynı bağlılık görülüyor; sarsılmaz dağlar misâli düşmana karşı çıkılıyordu. İslâmî birlik ve beraberlik öylece kök salmış ve yerleşmişti ki; herkes kendisine başkasını yani kardeşini tercîh ediyor; ben'den evvel, sen'i düşünüyordu... Yalnızca câmi' ve mescidlerde değil, her yerde birbirlerini arayıp soruyorlar... dertlilerin dertlerine devâ oluyorlardı.

Sâde yaşıyorlardı, gösterişten uzaktılar. Kuru topraklarda veya hasırlar üstünde yatarlardı... Aç kaldıkları olurdu... Karınlarına taş bağlarlardı Amma ve lâkin bütün bunlar, cemiyet hâlinde, cemaat hâlinde olurdu. Biri yerken diğeri bakmazdı; biri ağlarken öteki gülmezdi... zayıflar ezilmezdi. Yaşayışları böyle idi, anlayışları yüce, duyguları ulvî idi. Bu ulviyyet, kendilerini dev sanan ve başka şeye değil ancak maddeye bağlanan cüceleri... Kisrâları, Kayserleri yerlere serdi. Herkes, onlara gıpta ediyordu. Şimdi nerede onlar? Onları düşündükçe ağlamak gerek!.. Hâlimize ağlamak gerek. Evet, onlar öyleydi, bizler de böyle... «Onlar bizi görseler, bize müslüman demezler. Biz de onları görsek kendilerini deli zannederiz!» Aramızda bu kadar fark var işte!. Nice velîlere deli diyen zavallılarız biz eMrhûm Akif ne güzel söylemiş!

«Nerde Müslümanlık; bizden geçmiş insalık bile,
Alem aldatmaksa maksad, aldanan yok nâfile...
Kaç hakikî Müslüman gördümse hep makberdedir;
Müslümanlık, bilmem amma, gâliba göklerdedir.»

Durum bu... Hakikat acı... Eskiden ictimâî tesânüd vardı, şimdi de ictimâî tehâlüf... Birbirimizden haberimiz dahi yok... Her duvarın arası yıllarca senelik uzaklıkta... Aynı apartmanda yaşayanlar bile birbirlerinden habersiz. Değil uzaktaki Müslümanın... kapı komşumuzun dahi ağlayıp sızlaması tarafımızdan duyulmamakta... Bulunduğum yerde birisi bilinmeyen bir sebebden, diğeri de rivâyete bakılırsa, soğuktan öldüler. Yanımızda öldüler, aramızda öldüler. Alâkasızlığımızdan, şuursuzluğumuzdan öldüler. Ölürken bile haberdâr olamadık Dîn kardeşlerimizden... Onlar öyle yaşadılar, biz de böyle... Ne olur, İslâm'daki ictimâî tesânüdü iyi anlayalım ve ona dört elle sarılalım!..

Sebil

DİN

İman Hakikatleri Etrafındaki Suallere CEVAPLAR

İSMAİL FENNÎ ERTUĞRUL

— XII —

Sual: Demek oluyor ki; Volter'in dini vicdanın telkinatından ibârettir; öyle değil mi?

Cevap: Lâkin bu vicdanın fenalarla ülfet, iş-ü işret (yememe ve yaşama), nefsâni arzulara mağlubiyet gibi sebeplerden dolayı ne kadar fesada kabiliyetli olduğu düşünülürse hüsn-ü ahlâkı temine kâfi olmadığı anlaşılır.

Sual: Tecrubî ilimler ulemasından bazı kimselerin aydın fikirlilerden olmakla beraber din hususundaki mübâlâtsızlıklarını neye atfedersiniz?

Cevap: Bunun başlıca sebebi, bazı din kitaplarında gördükleri bâtıl itikadları, mübâlağaları, uydurma hikâyeleri bir tarafa bırakalım. Mûcizeleri de tabii kanunlara muğayir görerek bunların vukuuna ihtimal vermemeleridir. Hatta dindar olduklarını beyan edenlerin içinde bile mûcizeleri tevil etmiye çalışanlar vardır. Meselâ: denizin ayrılarak Hz. Musa ile kavmi geçtikten sonra Firavun'u boğduğunu medd-ü cezre hamletmek istiyorlar. Tevrat ve incilde bunun gibi bir takım mûcizeler vardır. Bunların bazıları Kur'an'da da münderiçtir. Bunların bir ikisi birer sûretle tevil edilebilirse bile meselâ Hz. İbrahim'i yakmak için yakılan ateş Nemrud'un şiddetli gadabına atfedilse bile Hz. İsa'nın bir temas etmeksizin Meryem'den Dünya'ya gelmesi, ölüyü diriltmesi, bir balık Hz. Yunus'u yuttuktan sonra yine bir sahile diri olarak bırakması Ashab-ı Kehfin bir mağarada asırlarca uyumaları Hz. Süleyman'ın Belkıs'ı getirmesi gibi harikalar için tevil bulunamaz. Zaten buna lüzum da yoktur.

Sual: Niçin?

Cevap: Çünkü bunları inkâr için irad edilen sebep Cenab-ı Allah'ın koyduğu kanunları bozamıyacağı ve bu neviden bir harikanın vukuunu kat'i sûrette tebeyyün ettirecek hiç bir vesika olmadığı iddiasıdır. Lâkin evvelâ Cenab-ı Allah koyduğu kanunları bozamaz sözü bir tenakuzdur. Çünkü onun bir taraftan Allah yani Kadir-i Mutlak olduğu kabul edildikten sonra diğer taraftan aczi iddia edilmiş olur. Bu ise küfürdür. Hiç olmazsa hakîmâne olan bu kanunla ı ihlâl etmek hikmete muğayir olur; bu ise ülûhiyet şanına yakışmaz demeliydiler. Yahudiler'in Eflâtun'a muâdil addettikleri meşhur filozofları Me'mun bu tenâkuzu görüp 'Delâlet-ül-Hairîn' ünvanlı kitabında bir hükümdar bir merkeb binerek memleketi dolaşamaz demek doğru değildir. Bunu isterse yapar. Fakat istemiyecek ve yapamıyacaktır, diyor. Lâkin nâdiren vuku bulan mûcizelerin vukuu bu kanunların bozulmasını mûcip olmadığı gibi hikmete de muhalif değildir.

İNKILÂB MEZÂLİMİ

TÜRK MİLLETİ'NDEN GELECEĞİN TARİHÇİSİNE RAPORLAR

PADİŞAH TUĞRALARI ve KİTABELER YOK EDİLİYOR

— I —

İ. Hakkı Konyalı

Türk'ün çok eski bir tarihi vardır. İslâmiyet Türk'ün cankurtaran simidi olmuştur. Evliya Çelebi Kırım'da Hristiyan ve Mûsevî Türkler ve bunların mâiyetlerini görmüştür. Dev Rusya, bunları ıslâvlaştırmıştır. Bunların tarihte yalnız hüzünlü adları ve yadları kalmıştır. Müslümanlığı kabul eden Türkler'in İslâm Medeniyeti'nin oluşunda ve gelişmesinde arslan payları vardır. İslâmiyet düşmanı, kızıl rejim siyasî çemberleri içindeki Türkleri de mânen, topyekün yutma ve yok etme tehlikesine mâruz bırakmıştır. Bu tehlikenin başında İslâm harflerinin Rus alfabesiyle değiştirilmesi gelir. İslâmî harfler, Dünya müslümanlarını birbirlerine bağlıyan, kenetleyen, efsunlu bir kuvvet idi.

Bâb-ı Âli Caddesi'nin, dört sene evvel doksanbeş yaşında kaybettiği «*Zaman Kütüphânesi*»nin sahibi Misak Efendi adlı bir kitapçısı vardı. Kendisini altmış senedir tanırdım. O, Çarlık zamanında İstanbul'dan İslâm harfleriyle basılmış birçok kitap alır, Buhara'ya, Semerkand'a Azerbaycan'a ve Türkistan'a götürür, onları oralarda satar, oralarda basılmış kitapları da, İstanbul'a getirir büyük kazançlar sağlardı. İslâm yazısı Dünya müslümanlarını birleştiren mânevî b r bağdı.

Kızıl rejimin oral rda Rus alfabesini, bizde, lâtin asıllı harflerin kabûlü bu manevî bağı koparmıştır. Müslümanların mâzileriyle, kültürleriyle, tarihleriyle ve geçmiş her iyi varlıklariyle bağlantılarını kesmiştir. Parlak mâzi ile yeni nesillerin arasındaki köprüleri berhevâ etmiştir. Bizde çeşitli teorilerle, uydurmalarla Türk Dili'nin temiz ve berrak akışı bulandırılmıştır. Yedi asırlık Osmanlı İmparatorluğu yıkıldıktan sonra korkunç bir eski eser, eski kitap, kitâbe ve tarih katliâmı başladı. Bir milletin tarihi boyunca hayatında farklı siyâsî değişiklikler olabilir. Bu değişiklik milletin mâzisi ile istikbâli arasına yerleştirilmiş bomba olmamalıdır, olmamalıydı. Daha ziyâde «*Konya Selçukluları*» adıyla meşhur olan Selçuklular, Anadolu'yu Türkleştirmişler, müslüman yapmışlar, ebedlere kadar böyle kalmasını sağlayacak esasları vaz'etmişlerdir.

Anadolu Şark'tan gelen korkunç müşrik Moğol hücumları karşısında dehşetli bir fetret devrini idrak etti. Beylikler şeklinde bölünmeler oldu. Anadolu medd-ü cezirli bir sarsıntıdan sonra bir altın top halindeki Türk istiklâli Karacaşehir'de Kara Osman Bey'e geçti. Bu istiklâlin anayasası İslâm'ın anayasası, Kur'an-ı Kerim'di.

Bu rejim, tabl-u alem ve mehterleriyle (İstiklâl Marşı) Karacaşehirde M. 1299 (H. 699) yılında Karaosman Bey'e geçti. Milâdî 1924 (H. 1341) yılına kadar Osman Bey'in hânedânı, Selçuklulardan, ve sâir Anadolu Beyliklerinden devraldığı topraklarda saymakla bitmeyecek şerefli hizmetler îfâ etti. İmparatorluğun sınırlarını Avrupa'nın göbeğine, Afrika'da Atlas Okyanusu'na ve Habeşistan'a kadar, Asya'da Kafkaslar'a ve Hazar Denizi'ne kadar götürdü.

Osmanlı Devleti gelip geçen Türk devletlerinin en büyüğü ve en medenisidir. O'nu Kur'an-ı Kerim'in «*Habl-i metîn*» (sağlam ip) dediği İslâmiyet bu mazhariyete eriştirmiştir. Avrupa Asya ve Afrika'da İslâm Medeniyeti'nin yerleşmesini ve kökleşmesini sağlamıştır. Osmanlılar, çeşitli İslâm sanatlarını tekâmülünün zirvesine ulaştırmıştır. İmparatorluğun sınırları içinde kurdukları kal'alar, kuleler, câmiler, mescidler, medreseler, mektepler, darü'l-hadisler, dârü'l-kurralar, dârü'ş-şifalar, hanlar, kervansaraylar, köprüler, su bendleri, türbeler, çeşmeler, s biller, zâviyeler, hankahlar, rasathâneler, su yolları, Dârü'zzıra'lar (emzirme yerleri), tersâneler, kütüphâneler, kalenderhaneler, musallalar, nişantaşları, güreş evleri, spor yerleri, okmeydanları, sayıları milyonları aşan ve yazıları tezhipleri, külâhları, taçları, duvakları resimleri ile güzel san'atların hepsini üzerlerinde toplayan mezar taşları gelip geçen İslâm devletlerinin bıraktıkları bu çeşit eserlerin hepsinden zengindir.

Bütün sâbık Türk ve müslüman devletlerin mimarî eserleri toplansa, Osmanlılarınki onların mecmuundan bile çoktur. Yedi asırlık Osmanlı Devleti yıkılırken bazıları kendilerinin zenbille gökten inmiş olduklarını sandılar. Türk Milleti piç değildir. Ezele kadar uzanan bir tarihi vardır. Gelip geçen irili ufaklı Türk Devletleri bir tesbihin altın tâneleri gibi kabul edilirse, Osmanlı İmparatorluğu bunun pırlanta bir imâmesi gibidir. Bu imparatorluk varlığını, tarihe, zirvesi bulutlarla öpüşen bir dağ haşmetiyle oturtmuştur.

Bunda dost düşman bütün tarihçiler söz birliği ediyorlar.

(Devamı Var)

Yahya Efendi Dergâhı'nın Son Şeyhi

ABDULHAY EFENDİ'NİN MEKTUPLARI

TESLİMİYET

Estaiyzübillah, «Kulillahümme mâlik-el mülkü ilh.....» Mazmunu kerimince mülk Allahındır. Mülkten murad, insana mevhub olan his ve mânevi her şeydir. Bunun mâliki ve vâhibi zülcelal vel ikram celle şânuhu hazretleri olduğu gibi i'zaz ve izlâl de onundur. «Yüizzü men teşa' ilh...» İzzette hıfz-ı nefs, zillette de kahr-ı nefs olmak itibariyle her iki zıt vasıf da insanlara muhtesdir. Münhasıran her ikisinin fâni olan mevsufta kalması muhaldir. Binaenaleyh, ârif, hiç bir hâle fazla bağlanmaz. Şâyet hasbel beşer bağlanırsa birisinin gidip diğerinin geldiğinde, geldiği vakitte izzetteki fazla hâlevet bulduğu miktar, zillettteki merâreti de tatması zarûridir. Bunun için doğrusu erbab-ı irfanın zevkine hayran olurum. Onlar gibi yapmak isterim, yapamam. Meselâ Yunus merhum:

«Hoştur bana senden gelen,
Ya gonca gül, yahut diken,
'Atlas, dibâ, yahut kefen,
Lütfun da hoş, kahrın da hoş!

demektedir ki, her şeyi bir yerden görmekte ve hiç bir şeye fazla meyil etmemektedir. Cenab-ı mürşid-i âlem, Risâletpenah Efendimiz (S.A.) Hazretleri beş şeyin kıymetini, beş şey gelmeden evvel bilip fırsatı zâyi etmeyiniz, Buyurmaktadırlar:

1 — İhtiyarlık gelmeden gençliğinizin kıymetini biliniz. Vücudünüzü kemirici olan israfattan muhafazaya çalışınız.

2 — Ölüm gelmeden hayatınızın ehemmiyetini iyi biliniz. O hayatı tahrib edecek işret, kumar, fazla şehevat-ı nefse inhimak ile beyhûde, boş yerlerde tüketmeyiniz. O hayat ne için size verildiyse, masnu'unlehi olan mahallerde ferdi ve ictimâî istihsali menâfi'de kullanınız.

3 — Hastalık gelmeden sihhatin kadrini biliniz. Delicesine değil, âkilâne tedâbir-i sıhhiyeye riâyet ederek:

Âlem içre mûteber bir nesne yok devlet gibi.

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi diyen koca Süleyman-ı Kanuni'nin tavsif eylediği o kıymettar sıhhati ihlâl edecek şeylerden ictinab ediniz.

4 — Fakrü zarûret bârı çökmeden, elinizdeki malın kıymetini iyi biliniz. İdare ve iktisaddan ayrılmayınız ki; idare ve iktisad sahibi asla zarûret görmez. Yorganına göre ayak uzatmak kadar hiç bir şeyle, istirahat-ı derûn temin edilemez. Yukarlara yahut akran ve emsâle bakup özenmek, yoktan var edeceğim diye özenmek, yorulmak, sonra da açığı kapamak için uğraşıp didinip durmak, ne kadar müz'iç şey!...

5 — Meşguliyete düşmezden, boş vaktinizi malâya'ni ile geçirmeyip, daimâ vakti nâfi' işlerle işgal ediniz. Sonra zaman gelir ki, ya mâlen, ya bedenen vukua gelecek mutlak iştigal ile size lüzumu olacak işgali nâfiaya vakit bulamazsınız.

Cenab-ı hâkim-i ezelî aleyhisselât-ü teslimat limen lem yezel'in şu beş nasihatı ne kadar hikmetle doludur. Velhasıl hiç bir hâlin devamı yoktur. İnbisat zamanlarında onun şükrünü bilmeli ki, herhalde gelmesi bu âlemin izab-ı zarûrisinden olan inkibaz zamanı geç gelsin! İnkıbaz zamanında da pek fazla me'yus olmamalı ki o da herhalde devam etmiyecektir. Sabır ve temenni ve adem-i füturla inbisat zamanını beklemelidir. İnşaallah bugünkü, sana hoş gelen mevkiinde kibir ve ucup ve mâdununa şiddet göstermemişsindir. O halde üzülme! Ya şu hâlin daha idâme olunur, yahut daha iyisine nâil ve mâlik olursun, izzetin artar!

Şâyet tekebbür ve azamet gösterildiyse hemen istiğfara devam olunmalı ki; Allah bu hali aratmasın! Hülâsa her hâle râzı olup halinin icabatıyla müteyakkız bulunmalı. Hüsnü ahlâkı herhalde ondan bilmeli ve râzı olmalı. «Lâ fâile illallah.» dimeli!.

ÇOCUKLARINI ZARARLI YAYINLARDAN KORUMAK İSTEYEN

BABA ve ANNELERE

müjde!..

ÇOCUKLARINIZA VEREBİLECEĞİNİZ EN GÜZEL HEDİYE

Ciltli, ofset, kuşe gömlekli, 16-20 forma, Beheri 15 TL

SEBİL YAYINIDIR

KİTAP LİSTESİ

I-PERİLİ KÖŞK(Cüneyt Emiroğlu)
2-DEDE KORKUT MASALLARI (C.Emiroğlu)
3-AND (Ömer Seyfettin)
4-Fatih FATİH'İN ÇOCUKLUĞU (Vecdi Bürün)
5-POLİYANNA (Elenor H. Porter)
6-GÖKBAYRAK I (Leon Kahun)
7-GÖKBAYRAK II (Leon Kahuk Kahun
8-KANLI DÜĞÜN (Kadir Mısıroğlu)
9-GÖKBAYRAK III (Leon Kahun)
10-KANİJE (Namık Kemal)
II-UZUNCA SEVİNDİK (Kadir Mısıroğlu)
12-DİYET (Ömer Seyfettin)
13, KÜÇÜK AKINCI (Vecdi Bürün)
14-DON KİŞOT (Servantes)
15-GENÇ OSMAN (Vecdi Bürün)
16-DÖRDÜNCÜ MURAD (Vecdi Bürün)
17-FEZA KORSANLARI (John Wilde
18-ÖKSÜZ TURGUT (F.A. Hilmi)
19-ALTIN ŞEHİR (Ter. Sabri Akdeniz)
20-KIRIK KILIÇ (Kadir Mısıroğlu)

Sebil Yayınevi
Ankara Ankara Cad. Vilayet Han No:206 P. K:808 İstanbul Tel:26 38 96

GÖZ Oldur ki hakkı göre.

Salâhaddin Eş

ERMENİ

— II —

Meşhur -ve meş'um- «*93 (1977-78) Harbi*»nin Kafkas Cephesi, Rus Orduları Başkomutanı General Loris Melikoff'un bir ermeni olması tesâdüf değildi. Hele Rus Orduları Balkanlardan sarkıp, taa İstanbul kapılarına, Yeşilköy'e kadar dayandıklarında o zamana kadar taşıdığı Osmnlılık sıfatını fırlatıp atarak Rus karargâhında Grandük Nikola'nın huzuruna koşan Ermeni Patriği Nersesyan'ın «*Patrikhâne ve Ermeni kavmi*» adına sadakâtini arzetmesi ve «*Doğu Anadolu'da Rusya'nın yüksek himâyelerinde müstakil bir Ermenistan devletinin kurulmasını isteyen bir muhtıra takdim etmesi*» de tesâdüfen olmuş değildi.

İşte, *Ermeni Meselesi*'nin ilk çıban başları..

1855 Paris Andlaşması'yla toprak bütünlüğünü Avrupalıların hayırhahlığına terkeden Osmanlı Devleti için o zamana kadar bir «*Teb'a-yı sâdıka*» olan Ermeni Kavmi, artık Osmanlı'nın tarih sahnesinden çekilmesine kadar en belli başlı gâilelerden birisi olarak ortaya çıkacaktır. Ama işin garib tarafı şudur ki; milletimiz Ermeni'yi hiç bir zaman ciddî bir tehlike olarak muhatab kabul etmemiş, onun isyanlarına «*patırtı*» adını vermiş, fakat sonu gelmek bilmeyen ihânetler karşısında gereken mukabelede bulunmaya da hak kazanmıştır.

☆

1293 (1877-78) Harbi sonunda imzalanan Ayastefanos (Yeşilköy) Andlaşması'nda «*savaş sırasındaki davranışları yüzünden Ermeniler'in hesaba çekilmiyeceğine ve Rus Ordusu ile beraber gitmek isteyenlere engel olunmayacağına*» dâir teminat vermiştik. 1878 Berlin Konferansı'nda ise bugün üzerinde 19 vilâyetimiz bulunan 6 vilâyette (Erzurum, Diyarbekir, Sivas, Harput, Van ve Bitlis) Ermeniler lehinde ıslahat yapmaya mecbur edilmiştik. Fakat Berlin Konferansı'nın meşhur 61 nci maddesine göre yapılması gereken bu ıslahatı, Sultan Abdülhamid hiç bir zaman yerine getirmedi. Hattâ bu hususta Bâb-ı Âli'yi tazyik eden yabancı devletlere aldırmadı ve Alman büyükelçisine de «*bu maddeyi tatbik etmektense ölmeyi tercih ederim*» diye siyâsetini kesinlikle açıklığa kavuşturdu. Bugün Doğu Anadolu eğer Türkiye'ye dahilse, bu siyâsetin neticesidir.

Fakat aynı muvaffakiyet, Ermeniler'in teşkilâtlanmalarına karşı ne yazık ki, elde edilemedi. Tanzimat Fermanlarıyla teşkilâtlanmalarına izin verilen azlık unsurlardan bilhassa Ermeniler, niyetleri kâh gizli, kâh da açık olan cemiyetler kurdular. *Hayırseverler, Mektepsevenler, Milliyetperver Kadınlar, Kurban, Şant (Yıldırım), Ermeni Silâhlıları, Ermeni Vatanperverleri, Kara Haç, Taşnaksutyun, Hınçak* (Çansesi) *Cemiyetleri* birbiri arkasından sökün etti. Kara Haç, Cemiyetinin gâyesi hepsi için bir örnektir: «*Ermenileri hukuklarına sâhip kılmak, icabeden yerlerde isyanlar çıkarmak ve gençleri silâhlandırmak!...*»

1890 da Erzurum'daki Sanasaryan Ermeni mektebine kara bir Ermeni bayrağı çekildi. Yerli Ermeniler, mektep önünde topluca istiklâl yemini ettiler, «*carting Türkeri, darni Haseydan!*» nâralarıyla şehre dağılıp her türlü alçaklığı irtikâb ettiler. Bu nâralar daha uzun yıllar her «*Ermeni patırtı*»sında tekrarlanacaktır: «*Carting Türkeri, darni Haseydan!*. (Kıralım Türkleri, olsun Ermenistan!)

1886 da İsviçre'de kurulup faaliyete geçen Hınçak teşkilâtı pek çok yerde isyanlar çıkarttı. Merzifon, Kayseri, Yozgat... Ve, 1895 de ilk büyük ve kanlı isyan, Sason'da patlak verdi, ve yüzlerce müslümanın şehâdeti ve beşbin ermeninin katledilmesiyle son buldu. Sason isyanının elebaşısı olup kaçarak kurtulan Hamparsum Boyacıyan ise, ihânetinin karşılığını, 13 sene sonra (hayır, hayatıyla ödemedi) İttihatçılar tarafından Meclis-i Mebusan'a Harput meb'usu olarak sokulmak şeklinde gördü!

(Devamı var)

Sebil

TARİH

Ferdi Kahramanlıklar ve Bazı Şahâdetler

— 2 —

FATMA SEHER HANIM

Kuva-yı Milliye devrinde en çok adı işitilen kadın kahramanlardan biri de, Fatma Seher Hanımdır. Bunun faaliyetleri hakkında bir gazete haberini dikkatlerinize arz ediyoruz:

15 Haziran 1338 (1921) tarihli «Vatan» Gazetesinden.

«Milli Ordudaki Kadın Kahramanlar:

«Oğluyla birlikte harbeden İzmit karargâh komutanı Erzurumlu Fatma Seher Hanım'ın sergüzeştleri ve iştirak ettiği muharebeler:

Son muharebelerde büyük yararlığı görülmüş olan Erzurumlu Fatma Seher Hanım hakkında Ankara'da münteşir «Yenigün» refikimizin verdiği malûmatı iktibas ediyoruz:

-Yenigün diyor ki; son günlerde Ankara sokaklarında belinde fişekliği, elinde kamçısı, ayağında çizmeleri ile biraz cılız, kısaca boylu bir harb adamı görmüşsünüzdür. Bunu aşağı yukarı bütün Ankara tanıyor. Bilenler bilmiyenlere anlatıyorlar. Fatma Seher Hanım. İzmit'te takım kumandanı, İstiklâl Harbi'nde kendisine şerefli bir hisse ayıran bu Türk anası ile görüştük.

Fatma Seher hanım, Erzurumlu Yusuf Ağa'nın kızıdır. Henüz dilinde söz söylerken Erzurum'un havası esiyor. Maceralarını, eserini ya çok kıskanan, yahutta arkada bıraktıklarına bir daha gözünü döndürmeyen bir san'atkâr gibi gizlemek istiyor. İzmit Karargâh Kumandanı Seher Hanım. 45 yaşında ve Binbaşı merhum ..... Bey'in zevcesidir. Fatma Seher Hanım'a ne zamandan beri faaliyette bulunduğunu sorduk. Kendisine has şive ile şu cevabı verdi:

«— Efendim Harb-i Umumi'de zevcim ile beraber çalıştım. Edirne'de Yanıkkışla'da bulundum. Mütârekeden sonra zevcimin vefatı üzerine Erzurum'a dönmüştüm. Adana cephesi çıktı. Oraya koştum. Oradan Dinar, Afyonkarahisar, Nazilli, Sarayköy ve Tire'de bir asker gibi çalıştım.»

KUVA-YI MİLLİYENİN KADIN KAHRAMANLARI

Aynur Misiroğlu

Yaralanıp yaralanmadığını sorduk. Güldü. Hiç bir şey söylemek istemedi. Evrak-ı müsbitesini gösterdi. Büyük küçük birçok tanınmış kumandanların birçoğunun imzasını taşıyan bu kâğıtlardan birisinde 29 Ağustos'da İznik civarında Bereket ve Karaderin'de düşmana yapılan mukabil taarruzda Seher Hanım'ın fedâkârlıkları zikrediliyor. Bu yazılara göre bu taarruzda düşmanın kuvvetli topçu ateşine rağmen efrâdın ileri atılmasında örnek olmuştur.

İkinci vesikada yine İznik civarında Alako - Karaderin... hattına karşı Yunan taarruzu vuku' buluyor. Fatma Seher Hanım, burada da büyük bir kahramanlıkla dövüşüyor ve sağ memesinden yaralanıyor.»

Fatma Seher hanımın Kuva-yı Milliye devrinde vaki' hizmetlerine dâir Harp Tarihi Encümeni Arşivi'nde de bazı vesikalar mevcuttur. «Müfrezelerin Kuruluşa Girişi» başlıklı bir broşürün 210. sahifesinde bu kadın kahramana dâir kayıtlar mevcuttur:

Kocaeli grupuna bağlı mürettep Süvari Livası (Tugayı) emrindeki Milli Müfrezelerden birinde çalışmıştır. Bu liva'nın faaliyetleri hakkındaki bazı rapor ve emirlerde Fatma Seher Hanım'ın hizmet ve faaliyetlerinden sitayişle bahsedilmektedir. Meselâ Hisarcık'ta Kaynarca mıntıkası kumandanı Nâim imzalı ve 27 Ağustos 1337 (1920) tarihli Süvâri Livasına (Tugayına) yazılan raporda:

Kuva-yı Milliyenin silâhşör kadınlarından:
FATMA SEHER HANIM

«... Fatma Seher Hanım'ın cepheden geri gelen efrad üzerindeki tesiri her türlü takdirin fevkindedir...» denilmektedir. Bu yazıya karşı gönderilen cevapta ise; «Bugünkü harekâtta pek çok yararlığı görülmüş olan Fatma Seher Hanım'a çok teşekkür ederim.» kaydı vardır. Ayrıca 26-27 Ağustos 1337 tarihli ve 193 sayılı Liva ta'mimi ile de Fatma Seher Hanım bütün efrad ve zâbitana karşı alenen takdir edilmekte ve kahramanlıkları örnek gösterilmektedir.

Kuva-yı Milliye devrindeki kadın hizmet ve faaliyetleri hakkında bir zamanlar başka işi kalmamış gibi «dinde reform» iddiaları ortaya atan Fahreddin Altay'da hatıratında şu bilgiyi vermektedir:

«... Bu sıralarda (Mütârekede) Meclis-i Mebusan'ın İstanbul'da toplanmasına karar verilmiş, milli heyecan oldukça artmıştı. Konya'nın aydın kadınları da Şerâfeddin Camii'nde toplanarak şehidlerin rûhuna mevlid okutup memleketin kurtarılması için İtilâf Hükûmetleri'ne hitâben bir beyannâmeyi yayınladılar. Konya'nın eski mûteber âilelerinden Tâhir Paşa'nın kızı Şerife, Kara Hafız Mustafa Efendi'nin eşi Âliye, Binbaşı Rüştü Bey'in eşi Zehra Hanımlardan mürekkep bir hey'et de Kolordu Dâiresine gelerek beyannâmenin bir sûretini verdiler...» (Fahreddin Altay -On yıl Savaş Sonrası- İstanbul, 1970 Sh. 212)

Kastamonu havâlisindeki Kuva-yı Milliye faaliyetlerini uzun uzun anlatmış bulunan İstiklâl Harbi gâzilerinden Nureddin Peker'in evvelce bahsi geçmiş olan kitabında bu bölgedeki kadın faaliyetleri hakkında da geniş malûmat vardır. Bunlardan bir kısmını dikkatlerinize sunuyoruz.

«... Cephede erkekler gibi omuz omuza savaşan Türk kadınlarının Kurtuluş Savaşı'ndaki payları büyüktür.

Beşikteki bebekleri, yürüyebilen çocuklarıyla yol boylarında silâh ve cephâne taşıyan bu kahramanlardan İnönü Savaşlarına katılanlara Millî Müdâfaa Vekâleti'nce birer İstiklâl Madalyası verilmiş ve Başkumandan tarafından tasdik edilmiştir. Kastamonu ve diğer vilâyetlerden taltif edilen kahraman kadınlarımızdan bâzıları şunlardır:

Ali kızı Alime, H. Osman kızı Fatma, Besim kızı Şükriye, Musa kızı Ayşe, Mehmedali kızı Hâfıza, Karabektaş kızı Fâtıma, Mehmed kızı Ümmühân, H. Mustafa kızı Fâtıma, Velionbaşı kızı Fatma,

Ve ismi bilinmeyen, unutulan pek çokları... Ankara yollarında donarak ölen, hüviyetleri meçhul kahraman kadınlar...

İbretli Bir Sahne

Hat kumandanlığının transit anbarındaki elbise ve cephaneyi Kastamonu'ya ulaştırmak için gelen köylüler arasında, altmış yaşlarında boynu bükük bir kadın, üvendiresine dayanmış depo memuru yüzbaşıya:

«— Oğlum!. Benim oğlum da cephede. Ben hem onun çoluk çocuğunu besliyeceğim, hem de onlara cephâne yetiştireceğim. Kocam Çanakkale'de şehid..» diyebildi.

Ve yaşlı gözlerini başındaki şalına silmeye başladı.

(Devamı Var)

TARİHDEN FIKRALAR

MAĞLUP FAKAT BÜYÜK KUMANDAN

Bilindiği üzere 1683 yılındaki «*İkinci Viyana Muhâsarası*» ordumuzun mağlûbiyeti ile neticelenmiş, binlerce askerimiz şehid olup, yüzlerce topumuz düşmanın eline geçmişti.

Bu muhâsarayı idâre eden başkumandan Sadrıazam Merzifonlu Karamustafa Paşa Belgrad'a gelmişti. Mağlûbiyete uğrayan her Osmanlı Paşası gibi âkibetinin ne olacağını bilmekteydi. Zira Osmanlılar neticeye bakar, mâzeret kapılarını aralıklayan sebepleri aslâ dinlemezlerdi. Her türlü sû-i istimâle müsâid olan bu «*mâzeretler dinleme*» usûlüne iltifat etmemek muazzam Osmanlı seferlerinin en belli başlı âmillerindendi. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa da dinlenilmiyeceğini bildiği için herhangi bir mâzeret ileri sürmek niyetinde değildi.

Öğle namazını kılmış, ellerini Rabbine kaldırmıştı. Ferman-ı Humâyun'u getiren Bostancıbaşıyı huzuruna kabul etti. Kendisine uzatılan fermanın içinde ne yazılı olduğunu çoktan biliyordu. Buna rağmen devleti asırlarca ayakta tutmuş olan o sarsılmaz itaati göstererek kendisine uzatılan Ferman-ı Humayunu öpüp başına koydu. Sonra da açarak okudu. Azilden başka bir Emr-i Pâdişahî olup olmadığını sordu. Bostancıbaşı'dan:

«— Beli Devletlüm!.» cevabını alınca abdest tâzeleyip iki rek'at namaz kıldı. İdam olunmaya hazırdı. Zerre kadar telâş eseri göstermeden ayakta son derecede metin duruyordu. Yerdeki halıları işâret ederek:

«— Şunları toplayınız, devlet malıdır, kanımızla kirlenmesin.» dedi. Sonra kıbleye doğru döndü. Cellatlara:

«— Şöyle bir hoşça vurun!.» emrini vererek kelime-i şahâdet getirmeye başladı. Cellâtlar gözleri yaşararak pâdişahlarının emrini yerine getirdiler. Merzifonlu Karamustafa Paşa'nın keskin bir kılıç darbesiyle uçurulan başı, devletine itaat üzre olan müstesnâ insanlara mahsus bir huzur ve sükûn ifâdesiyle yere düştü!...

Tarih Muallimi
MEHMED AÇIKGÖZ

TÜRKÇESİ

Ahmed SELÂMÎ

Mukaddes Seriâtımızda

Dârülislâm

Dârülharb ve Dârülislâm gibi ta'birler, Şer'î ilimlere âid ıstılahlardandır. Müslümanlara, bu kabil bazı temel ıstılahların ma'nâ ve delâletlerin bilmek icâbeder. Bilmek, amel etmek içindir... İlim olmazsa cehâlet olur. Cehâlet hâkim olduğu müddetçe de, müslüman ya kâfirlerin hâkimiyeti altında zilletle sürünür; yahut da açıkgöz istismarcılara otlak olur... İki halde de, müslüman mes'üldür. Zirâ, Şeriat-ı Garrâ-yı Ahmediyye'yi gerek nazari ve gerekse ameli plânda muhâfaza edememiş; hayâta tatbikden âciz kalmışdır... Zâten dikkat edilirse, mukaddes şeriatımızın gizli açık bütün düşmanları, müslümanlara, İslâm'ın imânî, siyâsî, ictimaî ve iktisâdi temel esaslarını unutdurmak; iman ve amel hakikatlarında onları câhil bırakmak için çalışmışlardır. Bunun için şeriat ulemâsını ipe çekmişler ve tedris müesseselerini kapatmışlardır. Sonra da göstermelik (mekteblerle) (diyânet işleri) denilen yeri, emniyet sibobu olarak ihdâs etmişlerdir.

Hesâb gününe imân edenler, mukaddes Şeriatımızı (dinimizi) iyi bilmeğe ve iyi tebliğe mecburdurlar. Zamanının bir-iki saatını her gün yalnız televizyon mâlâyisine; veya yalnız şunun bunun dedikodu çıkını gazetesine; veyahut da yalnız çay-kahve höpürdetip fuzûliyâta kapdıranlarımız, acaba vicdan sızısı duymuyorlar mıdır?... Kapitalist ve sosyalist harsiyâtın (kültürlerin) istilâsı altında esir yaşayan ülkeleri, ne zaman idrâk edeceğizdir? Bugün eski müstemlekecilik usûlleri kalmamışdır. Eğer 19 uncu asır müstemlekecilerinin bayraklarını ve askerlerini İslâm beldelerinde gördüğümüz takdirde istilâya uğradığımıza inanacaksak, şurasını iyi bilelim ki, artık müstemlekeciler bizlere, ne askerlerini ve nede bayraklarını kabûle çalışacaklardır!. Artık istilâ usûlleri değişmişdir...

Bugün İslâm beldelerinin istilâsı, İslâm (şeriat) nizâm ve harsiyâtının imhâsı ve gene oralarda kapitalist ve sosyalist kültürlerin ihyâsı şeklinde olmaktadır... Üstelik de; müstemlekeciler (hürriyet) ve (istiklâl) gibi temel mefhumların ma'nâ ve delâletlerini öylesine bozmuş ve tağyîr etmişlerdir ki, onların müstemlekeciliklerine rızâ göstermek, (hür) ve (müstakil) yaşamak telâkki edilir olmuşdur... Bu itibarladır ki, İslâmî (Şer'î) ta'bir, ıstılâh; ma'nâ, mefhum; delalet ve telâkkilerimize sâhib olmak mecbûriyetindeyiz. Bugünün (tehcîr) politikası, Kırım'da yapıldığı gibi insanları vatanlarından sürmek şeklinde değil; ve fakat, onların imânî, ictimâî; iktisâdî ve siyâsî din nizamlarını kalblerinden sürmek şeklindedir... (Ahmedi-Mehmedi, Âişeyi-Zeynebi), vatanında; evinde ve barkında bırakmak; ve fakat, onların kalb ve kafasındaki İslâmiliği söküp, yerine gayriislâmiliği koymak ve böylece de adı (Ahmed Mehmed, Âişe, Zeyneb); olan ferdlerin (hakikatını) ise, (İvan; Agop; Elizabet; Maria) yapmak... İşte mes'ele bu... Mes'ele, hayat-memat mes'elesidir

Olmak mı istiyoruz, öyle ise, dârü Islâmın ne olduğunu iyi, ama çok iyi; adam akıllı; cümle din düşmanlarına rağmen adam akıllı bileceğiz... Ömrü tekâütlük beklemekle geçmiş; böylece de, senelerdir kokladığı ufûnet, artık burnuna ve dimağına misk gibi gelmiye başlamış; isimleri ve etiketleri ise şefokratik telâkki ölçülerine göre reis, müftü, vâiz; imam; müezzin; hoca; müdir, muallim v.s. olmuş bazı şer'i hassâsiyet pörsüğü muharriflere rağmen bileceğ'z... Bileceğiz ki, müslümanlar, materyalist felsefe lokomatifi arkasına takılıp semt-i mechûle giden vagonlar olmasın!. Veya raydan çıkmasın!...

● Hukuk-ı İslâmiyye ve Istılâhât-ı Fıkhıyye Kâmûsunda mukaddes ve muazzez şeriatımıza âid bazı ilmi vâkıalar, Hanefilerin tesbitleri olarak şöyle

«Müslümanların eli altında ve Hâkimiyeti dâiresinde bulunan yerler birer dârülislâmdır ki, ehl-i İslâm oralarda EMN ve EMÂN içinde yaşayarak. Dini Vazifelerini ifâya Muktedir bulunurlar.»

İbâre açıkdır. Şefokrasilerde «hâkimiyetin» kimde olduğu da bellidir. 163'lerin olduğu yerlerdeki «EMN u EMÂN» ın (emin yaşayışın) ise, 2 seneden başladığı cümlece ma'lûmdur!. «Dinî vazifeleri ifâya muktedir bulunma» ya gelince, ve meselâ sâdece iki tanecik «dini vazife» saymamız icâbetse, deriz: 1 — Veliyyülemre mâlikiyyet, 2 — Cihad... İfâ işimiz de işte budur!

Aynı eserden bir başka ibâre:

«Bir dârülharbin dârülislâm hâline gelmesi için, yalnız bir şart vardır ki, o da, o dârde (memleketde) İslâm ahkâmının icrâ edilmeye başlamasından ibâretdir.»

«İmâmeyne göre herhangi bir İslâm beldesinde ahkâm-ı kûfr icrâ edilmeye başlandığı yani harbî (gayrimüslim) bulunan nâfizülhüküm (kânunları mer'i) bir hükümdârın istilâsına maruz kalındığı takdirde, orası dârülharb hâline gelmiş olur.»

«Binâenaleyh hükümdarı harbî olan (İslama düşman olan, şeriat düşmanı olan) bir ülke, dârülharb bulunmuş olur. Velev ki dârülislâma muttasıl (hudud komşusu) olsun. Müftâbih olan (kendisine uyulması icâbeden hüküm) de budur.

● Mukaddes ve Muazzez Şeriatımıza (dinimize) âid bu ilmi vâkıalar, nâfizülhüküm lâik-demokratik-koalisyon rejiminin (düzeninin) Maarif Vekâleti tarafından bile tasdik edilmekte olup tekzib edilememektedir!. Osmanlı Tarih Deyimleri (Tabirleri) ve terimleri (Tabirleri) sözlüğü'nden (Kâmûsundan):

«DÂRÜL-İSLÂM: İslâm'ın dini hükümlerinin mer'i olduğu memleketler hakkında kullanılır bir ta'birdir...»

«DÂRÜL-İSLÂM: Küffâr reislerinden birinin hükmünün câri olduğu yerler... İslâm telâkkisine göre dünyâ, (Dârül Harb) ve (Dârülislam) olmak üzere ikiye ayrılır. Dârülharbi Dârülislâm haline getirmek: cihâdın vazifesidir... Dârülislâm aşağıdaki hallerde Dârül harb olur:

1 — Kâfirlerin kânûnî hükümleri muteber olur, fakat İslâmlarınki ise mueteber olmaz. 2 — Memleket dârülharbin pek yakınında bulunur, 3 — İslâmlar ile onların zımmîleri artık hiç himâye görmez olur... (Yani İslâm hükûmetinin kuvvetine müstenid olarak sâbit bulunan emniyet ve selâmet kalmaz) Bu şartların en mühimi birincisidir...» Maarif Vekâletine âid bir lugatda bile, Şer'i vâkıalar artık hapsedilemiyor.

İşte mukaddes Şeriatım za âid ilmî vakıalar... Bu ve benzeri mes'eleleri bilmek ve bildirmek mecbûriyetine inanıyoruz. Zirâ en büyük düşmanımız cehâletdir...

ortadoğu'dan

SAİD ŞAMİL

Yahudi Davası ve Filistin!..

— 8 —

O biliyordu ki; bu mukaddes ülkeyi haçlılara karşı müdafaa için Türk kahramanları bin yıldan fazla bir zaman kan döknüşler, can vermişlerdir. Horasanlılar ve Selçuklularla başlayan bu cihad daha sonra Zengiler, Memlûklar ve Eyyûbiler tarafından Filistin'e inhisar ettirilmiş ve bilâhare mücâdele Osmanlılar'a intikal edince ayyıldızlı İslâm - Türk Bayrağı tekrar Akdeniz, Kızıldeniz ve Hind Denizi sâhillerinde dalgalanmaya başlamıştır. Bugün için Makam-ı Hilâfet'in dört bir tarafını saran düşmanlarımıza karşı cansiperâne savaşan kahramanlar, yine onlardı. Bu harb cepheleri arasında Filistin de vardı. Belki bu müdafaa imparatorluğun son müdafaası olacaktı. Ne olursa olsun, onun ebediyet kazanmış şerefini rahnedâr etmeye kimsenin hakkı yoktu. Bunları mağmum mağmum düşünen o Vezir-i Azam, o günkü küstah muhatabına karşı aynen şu cümleyi söylemeye mecbur kaldı:

«— İmparatorluğun çökmesi pahasına da olsa size verecek başka cevabım yoktur!.»

★

Birinci Dünya Harbinin 1915-1916 yılları, Yahudi Teşkilâtının en hareketli devridir. Bu faâliyetin ilk hamlesi Almanya lehinde tecelli ediyordu. Bir taraftan Çarlık rejimini yıkmak için çekinmeksizin her çâreye baş vuruluyor, diğer taraftan Askivit Hükûmeti'ni engellemek kasdiyle sinsi sinsi sabotajlar yapılıyordu. Bu sabotajı Amerika Yahudi bankerleri, İtilâf Devletleri'ne kredi açmamak sûretiyle destekliyorlardı. İngiltere'nin en büyük silâh fabrikalarında yahudi sermâyesi hâkimdi. Bunlar da Rusya'ya gönderilmesin diye verilmelerini İngiltere ordularının ihtiyacına göre ayarlıyorlardı. Bundan dolayı Avam Kamarası'nda Rusya'ya yardım mevzuu görüşüldükçe buna karşı İngiliz orduları ihmal edilecek diye feryadlar koparıyorlardı.

Ne zaman İngiltere'nin en kudretli askeri olan Lord Kiçner, Rusya'ya silâh yardımında bulunulmazsa, Batı Cephesi'nde işler kötüye gidecektir diye res çekti, Hükûmet reisi Askivit de işi ciddiye aldı. İşte o zaman İngiltere'de bu sabotajlar varlıklarını hissettirmeye başladılar. İlki: Çar ordularının durumunu tetkik ve bu kuvvetlere gereken yardımı tesbit etmek üzere gizlice yola çıkan Lord Kiçner'i o zamanın en modern harb gemilerinden Hampşir götürmekte idi. Bütün sür'atiyle Kuzey Denizi'nde yol alan bu gemi ani bir infilâk neticesi mürettebâtiyle birlikte battı. Bu mühim hâdiseyi İngiliz matbuatı hep bir ağızdan Alman denizaltılarına yüklemek istediler. Bilâhare yapılan soruşturmalar, Almanlar'ın da itirafıyle o sıralarda hiç bir Alman denizaltı gemisinin o sulara açılmadığını tevsik etti. Geminin kumandanı, subay ve erleri, İngiliz Bahriyesi'nin en seçkin kadrosuna mensup olduklarına göre bu işte ihmal de bahismevzuu olamazdı.

İkincisi; Harb başladığı zaman İngiltere'de kimyevi infilâk maddesi imal eden sanayi mahdud idi. Bunlar da Broner ve Mond onda iki yahudi fabrikatöre âitti. Hükûmeti temsilen bu işlerle alâkadar Sir Frederik Baten, bu iki mütehassıs yahudiyi dâvet etti. Kimyevi infilâk madde ihtiyacını karşılayacak çapta ve sür'atle ve hükûmet hesâbına bir fabrika kurmak işiyle kendilerini vazifelendirdi. Bu sûretle İngiliz hazinesinden alınan paralarla ve yine Silfirtavn mıntıkasında İngiliz Hükûmeti tarafından tahsis edilen bir sahada bu iki mütehassıs kısa bir zamanda cidden mükemmel bir fabrika vücûda getirdiler. Silfirtavn adını taşıyan bu müessese tam manasiyle ihtiyacı karşılayacak bir şekilde verime başlamıştı. Ne olduğu bilinmeyen bir sebeple Kiçner hâdisesinden az sonra burada da bir infilâk vukua geldi. Bu infilâk yalnız fabrikayla amelesini değil, civar sahalarda bulunan sekizyüz evi de beraber havaya uçurdu. Bu korkunç infilâkten hem de kârlı durumda, yalnız iki kişi kurtulabilmişti. Onlar da Broner ile meslektaşı Mond idi.

Üçüncüsü de, basit bir skandaldır. Fakat öyle bir skandal ki, an'anevi İngiliz siyâsetini mihverinden söküp attı. Harb başlar başlamaz bir kaç yahudi sermâyedar, sâhip oldukları tarihî bir şatoyu tertip ve tanzi ettiler. Otuz kırk misafiri konaklıyacak bir şekilde her bakımdan konforlu ve muhteşem yatak odaları ve yine kırk elli çifti istiâb edecek daha ihtişamlı istirahat ve yemek salonlarıyle eğlence yerleri, ayrıca ışık dalaglarıyle tüllenmiş barlar ve dans etmeye has mahalleri ve gösteri sahneleri vardı. Şatonun asırdide ve nâdide ağaçlarla donanmış korusunda gezinmeye mahsus patikalar ve şâirâne kameriyelerle ayrıca su eğlenceleri için havuzlar yapmışlardı. Bu sûretle «Bellur Kulûp» diye adlandırılan bu mahfel âdetâ binbir gece efsânelerine benziyordu. Cephelerden dinlenmek üzere buraya getirilen subaylar husûsi bir formaliteye tâbi tutuluyorlardı.

(Devamı Yarın)

Fonoloji Bakımından Türk Dili ve Divan Edebiyyâtı

— 4 —

İsmail Hâmi DÂNİŞMEND

ŞEYHÜLİSLÂM BAHÂİ

Konuşma dilinde hem kısa telâffuz edilerek; hem mânâ kuvvetini kaybederek bayağılaşan «azar» kelimesini de Şeyh-ül-İslâm Bahâi ayni muâmeleyle canlandırıp güzelleştirmiştir:

Yıkılmaz dil pey-ender-pey çekerken câm-ı âzârın
Bu bezmin bâde-nûşu mest olur ammâ harâb olmaz

«Kasap» kelimesinin âdiliğinde tabii hepimiz ittifak ederiz. Fakat Galib-Dede'nin kerâmetli kalemi bir «şedde» ve bir imâle ustalığıyla bu çirkin kelimeyi bütün bayalığından kurtarmıştır:

Ben ki kurbân-ı şâhid-i gaybim
Tîğ-u-kassâb neydiğin bilmem

Divan şi'rinde imâlenin fonolojik rollerinden biri de bir çok vaziyetlerde kelimeye kuvvet vermesinde gösterilebilir; meselâ Nedim'in şu meşhur mısrâlarında konuşma dilinin hiç bir kuvveti olmayan «kalmadı», «kurban» ve «kuzucuk» kelimelerinin mânâları ustalıklı birer imâle ile ne kadar müessir bir kuvvet almaktadır:

Yaklaştı şitâ ebr-i siyeh tuttu cihânı
Kalmadı sabâhın gezecek tâb-u-tüvânı
Kurbânın olam geçti Boğaz seyri zamânı
Serd oldu havâ çıkma koyundan **kuzucâğım**

(Nâbi) nin şu beytinde de «hakir» ve «fakir» kelimeleri hep imâle ile kuvvetlenir:

Hakîr kaldı sadâkat **fakir** düştü salâh
Cihânı kevkebe bastırdı ihtişâm-ı dürûğ

Konuşma dilımızde «bir» kelimesine kuvvet vermek için yerine göre «tek bir», «bir tek», «biricik»; «yalnız bir» veyâhut «hiç bir» gibi mürekkep tâbirler kullanırız; Araplar bu mânâ inceliğini «vâhid» e mukabil «ahad» kelimesiyle ifâde ederler. Sesin mânâ ile alâkasını fonoloji prensiplerinin keşfinden asırlarca evvel kendi rûhunda duyan büyük şâir (Nesimi) nin «bir» kelimesine verdiği güzel bir imâle bu tek heceli kelimeyi birdenbire «vâhid» mânâsından çıkarıp «ahad» mânâsına getirmektedir:

Âşık katında küfr ile İslâm birdir

Bu mısradaki «bir» umumi mânâsiyle «bir» demek değil, «ancak bir», «tek bir» veyâhut «yalnız bir» demektir.

Tıpkı kelimeler gibi bâzan mısrâlar, beyitler, kıt'alar ve hattâ gazeller ve daha uzun şiirler bile fikir; his ve hayâl i'tibâriyle hemen hiç bir kıymetleri olmadığı halde sırf üslûp kuvveti ve bir iki imâle mûsikisi sâyesinde en güzel şiirler sırasına girebilir: Böyle parçaları beğenirsiniz, fakat niçin beğendiğinizi çok defâ kendiniz de bilmezsiniz! Meselâ Nedim'in basît bir mâzi tahassüründen başka bir mânâsı olmayan şu zarif beytinin bütün zarâfeti fonolojik kıymetindedir:

Ey Nedîm ey bülbül-i şeydâ niçün hâmûşsun
Sende evvel çok nevâlar güft-ügûlar vâr idi

Bu hâle bâzan Fuzûli'de bile tesâdüf edilebilir, meselâ bir çok kimselerin sevip ezberlediği şu muhteşem beyit işte öyledir:

Ey kemân-ebrû şehîd-i hancer-i müjganınam
Bulmuşam feyz-i nazar senden senin kurbınınam

Bu beyti niçin severiz? Herhalde mânâsı için değil: bundaki hayâller en basit bir köylünün bile dâimâ ifâde edebileceği ve hattâ ettiği şeylerdir; herhalde bu meşhur beyti bize sevdiren şey mânâsı değil, ses dalgalarının azametli hüznünden ibârettir.

Bulmadım ben ciğerim dağına merhem senden
Nice âh eylemiyem âh yanuptur ciğerim

Bunda bir iç çekmeden başka ne var? Mânâca belki bir şey yok; fakat bir musiki var: Öyle hazin bir musiki var ki insan bunu dinlerken Hâfız Post'un, (Itri) nin, böyük (Dede-Efendi) nin o rûhanî bestelerini hatırlar.

Aruz tekniğinin Fonoloji bakımından te'min ettiği bâzı imkânlar Divan şi'rini vezin kalıplarının muttarit âhenginden çok geniş bir nispette kurtarır ve hattâ bir çok vaziyetlerde mânâ ile alâkadar bir âhenk tenevvüü vücûda getirir. İşte bundan dolayı bâzan ayni bir şâirin ayni vezinde yazdığı iki şiir arasında büyük bir âhenk farkı vardır. Teknik i'tibariyle bunda da en mühim rol imâledir: Çünki Aruzda sessiz bir harfle nihâyet bulan ve kendisinden sonraki heceye vasledilmiyen uzun heceler iki hece sayılabilir. Meselâ (Nâbî) nin:

Hiç kaani'mi olur ekseri aczindendir
Yârdan sâde hemen bir nazara kaail olan

beytinin her iki mısrâında da ilk hece vaziyetinde bulunan «Hiç» ve «yâr» kelimelerinin imâleleri, bu uzun hecelerin birincisi sakil, ikincisi hafif i'tibâr edilmek şartiyle ikişer hece sayılmalarına sebeb olmaktadır. İşte bu imkândan dolayı ayni bir vezinde yazılmış iki mısrâın hakiki hece sayıları arasında fark olabilir; yâni ayni bir şiirin her mısrâında hecelerin sayısı mutlaka birbirine müsâvi olmak lâzım gelmez. Çünki i'tibâri olarak çift hece sayılan tek heceler sayı birliğine imkân bırakmaz; onun için ayni bir mısrâın içinde çift hece diye kaç uzun hece kullanılmışsa; o mısrâın hakiki hece sayısı da o nisbette azalır. Meselâ üç «Fâilâtün»le bir «Fâilün»den mürekkep olan ve Türk Divanında pek çok kullanılan vezin hakikatte on beş heceliktir: Halbuki i'tibâri olarak çift sayılan bir uzun hece kullanılması bu yekûnu derhal on dörde indirir; aynı mısrâda bu hal iki defa tekerrür edersе hakiki hece sayısı on üçe inmek sûretiyle her i'tibâri çift heceye mukabil bir hakiki hece eksilir! işte bir taraftan bu vaziyet; bir taraftan da şairin kelimelerini intihap ta Fonoloji bakımından gösterdiği kabiliyyet aynı bir vezinde yazılmış iki şiir arasında çok bariz bir âhenk farkı husûle getirebilir. Bu ahenk farkı riyâzi usullerle ölçülebilecek kadar vazıh ve kat'idir: Meselâ ayni bir vezinle yazılmış iki muhtelif mısrâı okumak için sarfedilen sâniye sayısı; nefes sayısı ve Fizik bakımından ses dalgalarının sayısı bir değildir ve hattâ bâzan aralarında çok mühim nisbetsizlikler bile tesbit edilebilir. Şimdi bu vaziyeti (Fuzûli) nin ayni vezinle yazdığı iki muhtelif beytin birbirine hiç uymayan âhenk ihtilâfına biraz dikkat edersek daha iyi anlayabiliriz; meselâ şu beytin başından sonuna kadar hiç değişmeyen ne kadar düzgün bir âhengi vardır:

Ney gibi her dem ki bezm-i vaslını yâd eylerem
Tâ nefes vardır kurû cismimde feryâd eylerem.

MUSİKİ DERYASI

Bu muhteşem beytin her iki mısrâı da tıpkı vezin kalıbında olduğu gibi on beşer heceden mürekkeptir: İkisinde de hiç bir i'tibâri hece yoktur; onun için birincisi kaç sâniyede okunabilirse ikincisi de hemen o kadar sâniyede okunabilir; nefes sayısıyla ses dalgalarının sayıları arasında da tabii pek mühim bir fark olmamak lâzım gelir. Her iki mısrâa şâmil umumi âhengin âdetâ bir ma'bed ilâhîsini andıran rûhânî ihtişâmı, en büyük dâhimizin seçip dizdiği kelimelerle ifade ettiği mânâlar arasında bulduğu fonolojik uygunluğun çok mükemmel bir neticesi demektir. Şimdi bunu gördükten sonra, gene ayni vezin çerçevesi içinde büsbütün başka bir âhenk tufânı koparan ve âdetâ bir musiki deryâsının müselsel dalgalarını andıran şu hârikaya bakalım:

Dost bî-pervâ felek bî-râhm devran bî-sükûn
Dert çok hemderd yok düşmen kavî tâli' zebûn

Bu unutulmaz beytin her iki mısrâında da ikişer tâne i'tibâri çift hece var: Birinci mısrâda «Dost» ve «râhm» kelimelerinin, ikinci mısrâda da «derd» ve «hem derd» tâbirlerinin ikişer hece yerine geçecek kadar imâlesi âdetâ insanın iç çekişler vezin kalıbının on beş hecesini hakikatte on üçe indiriyor; yukarıki beyitle bu beyit arasında her şeyden evvel işte bu 15 ve 13 hece farkı vardır; ikinci bir fark olarak da o beytin bir tek cümle şeklinde teselsülüne mukabil bu beytin küçük küçük ibârelerden mürekkep olmasında gösterilebilir.

(Devamı Var)

SEBİL

Bir seher vakti,
Billur sularıyla
Çağlamaya başladı SEBİL!...
Mü'minler,
Hakk'a tâbi olanlar koştu O'na,
O'nun bülbül seslerini tanzir eden,
Sularına,
Akın, akın!...
Gönüllerde müjdesi Âkif'in:
«Doğacaktır sana vaad ettiği günler
Hakk'ın!...»

●

Dinsin göz yaşları artık,
Davullar çalınsın zafer için!...
Uzun süren kapkaranlık
Bir devrin,
Sonu,
Artık...
«Her şey hak için!...»

●

Silkin,
Ey vatan istikbâlinin evlâdı,
Yeni bir fetih müjdesi var!...
Ta'ziz için ruh-i ecdadı,
İşte sıyrıldı kılıçlar!...
Davran,
SEBİL'in berrak sularında yıkan,
Arın!
Seferi var,
«Her şey hak için»
Düsturuyla yaşayanların!...

●

Seferi var,
İman davâsına gönül verenlerin
Ateş doldurarak içine kelimelerin
Hayat veren bir cemre,
Hâlinde...
Kalemi kılınç gibi tutan.
Ellerin...
Önünde,
Hürmetle eğil,
Ey nifak ve küfür cephesi,
Geliyor,
SEBİL!...

MUSTAFA YAZICI
Akçaabat Lisesi Din Dersi Muallimi

İSLÂM YAZISINA DÂİR

İNÖNÜNÜN İSLÂM HARFLERİNE DAİR BEYANLARI VE BUNUN AKSÜLÂMELLERİ

CÜNEYD EMİROĞLU

Bizim nesil, dilimiz ve milli kültürümüz yönünden okullarda yarım okutulmuştu. Şimdikiler çeyrek bile okutulmuyor. Öğretmiyor, öğrenmeyi teşvik ediyor, sonunda da cehalet. mazeret olarak kullanıyoruz. «Yeni kuşak falan veya filan kelimeyi bilmiyor doğru dürüst t lâffuz edemiyor, öyle ise bu kelimeyi dilimizden atalım - daha korkuncu bu kelimeyi kullanmış olan yazarları okutmayalım» diyordu. Kimlerdir bu «yeni kuşak»a mensup olanlar? Bir dağ başında, bir ormanda kendi kendine yetişmiş bitkiler mi? Tanrı'nın gökten zenbille indirdiği acayip yaratıklar mı? «Yeni kuşak» bizim kardeşlerimiz, çocuklarımız değil mi? Onları biz okutmadık, biz yetiştirmedik mi? Onların böyle olmasını biz istemedik mi? Yahut, hiç değilse onların böyle olmasından sorumlu biz değil miyiz? Nasıl olur da, onların bil isizliğini kendimize kalkan yapabiliriz? «Özürü kabahatından büyük» diye işte buna derler.

Hangi milletin kültür dili eğitimsiz çabasız öğrenilir? İngiliz'in mi?, Fransız'ın mı?, Alman'ın mı?... Hangi milletin çocukları ciddi bir öğrenim görmeden anadilini kusursuz okuyup yazabilir? Yabancıların kendi dillerini harfi harfine doğru söylemek, doğru anlamak için okullarda, kurslarda nasıl ter döktüklerini gidip görenler bilir. Onlar bir harf, bir işaret hatası için dillerini öğrenmeye gelen yabancıları bile sınıfta bırakırken, biz kendi çocuklarımızın, anadilimizi yanlış okuyup yazmasında keramet arıyoruz. Bilmemeyi, yanlış bilmeyi devrimcilik. ilericilik sayıyoruz.

Gülmek mi lâzım, ağlamak mı?»
(Hisar Mecmuası - Ocak 1969 sayısı Sh. 8-9)

Buraya kadar İnönü'nün islâm harfleri hakkındaki beyanları ile bunlara verilmiş çeşitli cevapları takdim ettik.

Okuduğumuz yazılar, akl-ı selim sâhibi hiç bir yazarın İnönü'yü tasvib etmediğini açıkça göstermektedir. Ancak bu milliyetçi yazarlar da «geç. yiğidim, geç!...» kabilinden esmâyı üzerlerine sıçratmamak için bâzı kelâm rüşvetlerine yer vermişlerdir. Okuyucularımızın kolayca teşhis edebildiklerine inandığımız bu sözler üzerinde durmuyoruz.

Zira, bu sözler, SEBİL'in fikri istikameti ile açıkça çatıştığından bunların her sebil okuyucusunca kolayca tefriki kabildir. Esâsen biz bu yazıları ana istikametleri doğru olduğu için iktibas etmiş, teferruata ise ehemmiyet atfetmemiştik.

(1) Ajans - Türk Sayı: 71.

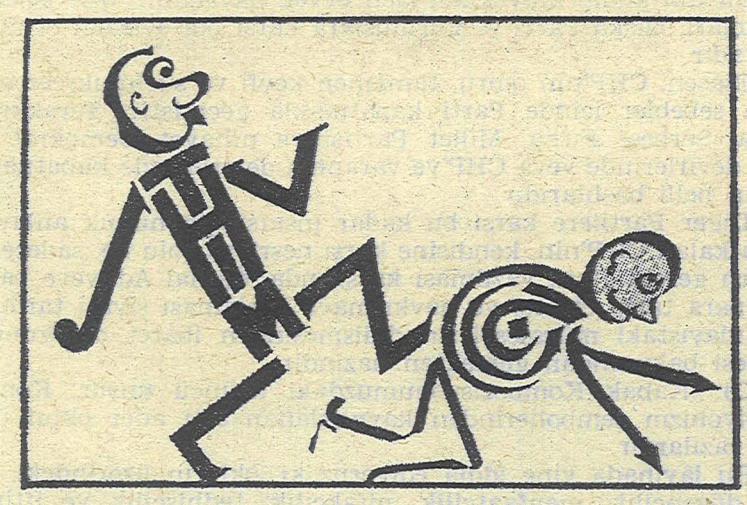

— *İslâm harfleriyle yıllarca böyle alay edildi* —
1928 yılında «*Akababa*» Mecmuasında çıkan bir karikatür. Altında da «Haydi sen de saltanat harâbesine!..» sözü yazılıdır.

TÜRKÇE'YE SÛİKASD

ÖLÇÜ

— 10 —

Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi'nin harf değişikliği ile ne gibi imlâ karışıklıklarına mâruz kaldığımızı gösteren yazısının devamı ve sonu.

تفريق ايچين نونك اوكنه (آ) صائتى يازەرق مابعدنده قالين (ص) مخرجى كوسترمكه چاليشه‌كز بوسفرده نونه برقالينلق عارض اولەرق چيغيرندن چيقار. حال بوكه خالص عربجه‌ده يعنى قرآن كريم عربجه‌سنده (النصر) كلمه‌سنك نونى، آلت طرفنك قالينلغنه رغماً اينجه‌لكنى محافظه ايده‌جكدر. اونك ايچين نونك اوكنه لاتينجه‌ده مطلقا (ئه) صائتى يازمق اقتضا ايدر. فقط بودفعه‌ده صادك قالينلغنى كوسترمك امكانى قالماز. چونكه اونك يرنده لاتينجه‌ده (س) يازيلى‌در.

لاتين حروفى ايله كلمات عربيه‌نك يازيلاميه‌جغى حقنده كچن مقاله‌مزده درميان ايتديكمز دعوامزى اثبات وايضاح مقصديله بومقاله‌ده پك چوق امثله وشواهد ايراد ايتدك؛ وهنوز بومسئله‌نك موجب اوله‌جغى الفاظ ومعانى تخريباتندن بيكده برنمونه‌سنى كوسترمش اولمادق. قارئلريمزى اوصانديرمامق ايچين (ض)، (ط) و (ظ) نقصاننك مثاللرينى‌ده بوسبوتون ترك ايتدك. يالكز بونقطه‌ده مثلا (معروض) كلمه‌سنك (ماروز) و (منتظماً) كلمه‌سنك (مونتازامان)، (تعطيل) ك (تاتيل)، (طارق) ك (تاريك) (تعظيم) ك (تازيم) (كاظم) ك [قازيم] شكلنده ناصل بيچمسز برحاله كلديكنى سويله‌مدن كچه‌ميه‌جكز.

بومثاللر يكى تورك حرفلرى ايله عربجه كلمات وقرآن كريم، كلى تغيراته اوغرامادن يازيلاميه‌جغنك دلائل عقليه وشهوديه‌سيدر. مبعوث يعقوب قدرينك توركيا غزته‌لرنده‌كى تصريحاتندن نقلاً كچن مقاله‌ده يازديغمز فقره ايسه مدعامزك دليل نقليسنى تشكيل ايديوردى. چونكه «يكى آلفابه سايه‌سنده آرتق شاپقه‌لى حافظلر قالميه‌جق» ديمك نه ديمكدى؟ «قرآن كريمك ايشنى شاپقه ايله بيتيرمك ايسته‌دك. لكن احمق خلق بونى آكلايامادى. حالا شاپقه آلتنده حافظلق ياپمغه ومسلمانلق صاتمغه چابالامق غرابتنى كوسترنلره شاهد اولويورز. شاپقه‌يه كوردوره‌مديكمز ايشى، يعنى قرآن كريمى قالديرمق ايشنى شيمدى يكى آلفابه‌يه كوردوره‌جكز.» ديمك دكلميدر؟ باخصوص توركيا رئيس جمهورينك: «يكى حرفلر بزه دها نه‌لر تأمين ايده‌جك، كوره‌جكسكز!» طرزنده‌كى بياناتندن ملهم اوله‌رق يعقوب قدرى بوقاريكى سوزى سويله‌مشدى.

بوندن صوكره توركياده يكى حرفلردن باشقه‌سيله يازى يازيلمايه‌جغى واوقونميه‌جغى كسبى بوحرفلرك ده قرآن كريمى يازمغه قابليتى اولماديغنى وقابليتى اولماديغى ايچين توركياده تطبيقى امر ايديلديكنى دها ايى آكلاتمق مقصديله يكى آلفابه اصولنه توفيقاً قرآن كريمك قيصه سوره‌لرندن برينى شوراجقده يازەرق بوبحثك برنجى قسمنه عائد سوزمزه خاتمه ويره‌لم. ايشته مثلا: «الم تر» سوره‌سى فرض محال اوله‌رق يكى حرفلرله يازيلسه شو شكله انقلاب ايده‌جكدر:

«ئه‌لم ترا قه‌يفه فاله رابيوقا بيأسحابيلفيلى ئه‌لم يه‌جال قه‌يده‌حوم فى تازليلين وئه‌رسه‌له آله‌يحيم تايران ئه‌بابيله تەرميحيم بيجاراتين مين سيججيلين فه جاله‌حوم قاآسفين مه‌قولين»

يكى حرف انقلابنك، حروف عربيه‌يى اونوتديرمق واسطه‌سيله قرآن كريم يازيسنى اوقونماز وطانماز برحاله كتيره‌جكى حقنده‌كى ايضاحات كافيه‌مزه قارشى يالكز بر قاچامق نقطه‌سى قالير:

«توركيا خلقى بوندن صوكرا لاتين يازيسنى قوللانمقله برابر قرآن كريم يازيسنى ده آيريجه محافظه ايدرلر؛ يكى يتيشن چوجوقلره هر ايكى يازى اوكره‌تيلير، برينى قوللانيرلر، بريسى ايله‌ده كتاب مقدسلرينى اوقويوب يازارلر» دينيله‌بيلير.

لكن بواعتراضه محل يوقدر. چونكه نسل آتينك ايكى دورلو يازى‌يى بردن تحصيل وتعلم ايتميه‌جكى بللى بر شيدر. باخصوص اسكى يازى كوچ اوكره‌نيلمك بهانه‌سيله آتيلديغى وحقيقتده قرآن كريمى اونوتدرمق غايه‌سى تعقيب اولونديغى حالده مقصد خلافنه كرى دونوب ده، بريازى‌يى يوكسونن ملت ايكى يازى‌يى اوكره‌نيرمى؟ بو بر!

ايكنجيسى بواعتراضه محل براقميه‌جق بر امر واقع واردر. شويله‌كه: بوندن اولكى مقاله‌مزده لاتين حرفلرينك توركياده قبولنه علاوةً، حروف عربيه ايله يازيلى آثارك منع اولوناجغنى ده قوياً ظن ايتديكمزى يازمشدق. آره‌سى هيچ كچمه‌دن وقوعات بزى تصديق ايتدى. ايتشته انقره «أوت افندم!» مجلسنده اتفاق ايله قبول ايديلديكنى برايكى كون اولكى استانبول غزته‌لرنده اوقوديغمز يكى حرف قانوننك طقوزنجى ماده‌سى:

«بوتون مكتبلرك توركجه ياپيلان تدريساتنده تورك حرفلرى قوللانيلاجق، اسكى حرفلرله مطبوع كتابلرله تدريسات اجراسى ممنوعدر.»

ايشته بوماده بالطبع قرآن كريم تعليم وتدريسنك ممنوعيتنى‌ده شامل وكافلدر.. انا لله وانا اليه راجعون وسيعلم الذين ظلموا اى منقلب ينقلبون.

مصطفى صبرى

Sebil

herşey hak için

CHP İle Hesaplaşma

SEBİL'in 8. sayısının kapağında, «Meşrûiyetini kaybeden CHP kapatılmalıdır!...» serlevhasıyla yapılan neşriyat üzerine CHP'nin Ankara 3. Asliye Hukuk Mahkemesinde aleyhimize 250.000 liralık bir tazminat davası açtığını bildirmiştik. Mezkûr dava dilekçesine müessesemiz fahrî avukatı GÜVEN KURTUL *Bey'in verdiği ve âlâkalı mahkemeye gönderdiği cevabı muhterem okuyucularımıza takdim ediyoruz:*

ANKARA 3. ASLİYE HUKUK HAKİMLİĞİNE SUNULMAK ÜZERE
İSTANBUL ASLİYE HUKUK HAKİMLİĞİNE

DOSYA NO: 976 - 154
DAVACI: C.H.P.
VEKİLİ: Av. Yekta Güngör Özden. Anafartalar, Konya Sok. 1. İşkur han. 2-4 Ankara.
DAVALI: Kadir Mısıroğlu.
VEKİLİ: Av. Güven Kurtul. Başlıkta yazılı adreste.
DİLEKÇENİN MEVZUSU: Dava dilekçesine müddetinde cevabımızdır.
CEVAPLARIMIZ: 1 — Dava Haksız ve Mesnetsizdir.

Müvekkilimin sahibi ve Yazı İşleri Müdürü olduğu, haftalık Sebil Gazetesi'nin, 20.2.1976 tarihli sayısında, «CHP'nin tüzel kişiliğine büyük ölçüde zarar verecek bir saldırıda» bulunulmamıştır.

Neşriyat, tamamen basın kanununun çerçevesi ve basın hürriyeti anlayışının usûl ve teamülleri içinde, CHP'nin tarihi ve sosyal fonksiyonunu ve geçirdiği istihaleleri tenkitçi bir gözle ele alan bir kapak resmi ve bu kapakla ilgili ikinci sahifedeki yazıdan ibarettir.

Hür, demokratik ve çok partili bir siyasî yapıyı savunduğunu her fırsatta iddia eden CHP'nin, Batı demokrasileri ölçüsü içinde, çok daha ağır ve sertleri yapılan bir neşriyata dahi tahammül gösterememeleri ve bu tahammülsüzlüğü henüz muhalefette oldukları bir devrede ortaya koymaları ne derece samimiyetsiz olduklarını ispat etmektedir.

Bu itibarla, haksız ve mesnetsiz olarak açılan davanın reddine karar verilmesi arz ve talep olunur.

2 — Dava, Kapak Kompozisyonuna Hasredilmiştir.

Dava dilekçesinden anlaşılacağı vechile, dava, münhasıran kapak kompozisyonuna hasredilmiştir. Kapak kompozisyonumuzda üç unsur bulunmaktadır.

A) CHP Başkanı Ecevit'in bir resmi. Bu resim ile, CHP ye zarar verdiğimiz her halde iddia olunamayacaktır. Eğer böyle bir iddia var ise, CHP başkanının burun vesâir uzuvlarından plâstik ameliyatı olması gerekmektedir.

B) «Meşrû'iyetini kaybeden CHP kapatılmalıdır!...» yazısı.

Kapaktaki, bu ibâre dahi CHP nin mânevi şahsiyyetine bir tecâvüz mahiyetinde değildir.

Basında, her gün yayın vasıtaları, ve siyasî şahsiyetleri, muârızı oldukları Dernek veya Partilerin kapatılması gerektiğini yazmakta, basın toplantılarında saatlerce beyan eylemektedirler.

Bizzat CHP Başkanı Ecevit dahi, Sayın Mahkememize ibraz edebileceğimiz, yazılı beyanatlarında ve basın toplantılarında, Ülkü Ocakları Derneği'nin ve MHP'nin kapatılması gerektiğini, çeşitli iddia ve yorumlar yaparak beyan etmiştir.

Bu durumda, müvekkilimden evvel, davâcının, bize isnat ettiği suçları, başka Parti ve kuruluşlara karşı ika eylediği ortaya çıkmaktadır.

Esasen, CHP'nin ömrü, tamâmen keyfî ve suçluluk çerçevesine giren sebebler içinde Parti kapatmakla geçmiştir. Terakkiperver Fırka, Serbest Fırka, Millet Partisi ve nihayet Demokrat Parti, CHP devirlerinde veya CHP've varanma devirlerinde kapatılan Partilerin belli başlılarıdır.

Diğer Partilere karşı bu kadar insafsız ve hukuk anlayışı dışında kalan CHP'nin, kendisine karşı neşriyat yolu ile, sadece kapatılması gerektiğinin yazılması karşısında, derhal Adliyeye başvurarak, para talep etmesi ve havkırmava başlaması siyasî tarihimizin ne anlayıştaki müesseselerin didişmesinden ibâret olduğunu göstermesi bakımından gerçekten hazindir

C) Kapak Kompozisyonumuzdaki üçüncü unsur, Kominizm ve Siyonizm sembollerinden kaynaklanan altı adet okun üzerindeki yazılardır.

Bu lâvihada yine iddia ediyoruz ki, okların üzerindeki, solculuk, düzencilik, menfaatçilik, nifakçılık, tedhişçilik ve iftiracılık metodları «komünist ve siyonist emperyalizmin dünya milletlerini sömürmek için baş vurdukları taktiklerdir.»

(DevamıVar)

Kıt'a Sahanlığı

Türkiye ile Yunanistan arasında Ege Denizi'nde bir «soğuk harb» başlamış bulunmaktadır. Yunanistar beleşten sâhib olduğu adalara kıt'a sahanlığı hakkı tanınmasını istiyor. Bu hal Türkiye'yi stratejik bir Yunan çenberi içine sokmak demektir!...

Hata, Lozan'da işlenmiştir. Bugün orada atılan hatalı adımların menfi neticeleri karşısında bulunmaktayız. Bu hâli görenler hâlâ da bir «Lozan kahramanlığı»ndan bahsedebilirler mi?!...

Yunan'ı müteaddi kılan milli bir mefkûre vardır. Megalo idea. Ya bizimki!...

Hiç bir millet bayram nutuklarıyla harekete geçirilemez. Hele bizdeki nutuklar!...

Biz, Âlemşumûl İslâm mefkûresine dönmedikçe havlayacak köpeklere paça kaptırmaktan kurtulamıyacağız. Lütfen gerçeği görelim!...

Kıbrıs'ta, yıllardır şişirdiği balonun sönmesiyle hergün biraz daha hırçınlaşan Yunanlılar şimdi de bir «kıt'a sahanlığı mes'elesi ihdas ettiler. Aslında buna dâima «Türkiye'ye karşı» olan efkarıumûmiyelerini oyalayıp dahilî şikâyetleri atlatabilmek için sarılıyorlar. Çünkü, bir buhrandan diğerine sürüklenen Yunanlılar, ancak harici bir emel karşısında birleşebilmektedirler. Bu da ne olacaktı?! Bütün lügatlarda «Grek» kelimesinin manası «hırsız» demek olduktan sonra...

Sebil

herşey hak için
Haftalık, tarafsız, siyasi, edebi, tarihi gazete.
Yıl: 1 Sayı: 12
BEŞ LİRA
Sahibi ve Yazıişleri Müdürü:
KADİR MISIROĞLU
ABONE: Yıllık 200 TL 6 aylık 100 TL
İDAREHANE: Vilâyet Hanı Kat: 3
No: 204 — İstanbul Tel: 26 38 96
Umûmî Tevziat: SABRİ ÖZAKAR
Yazı: Sebil Mat. Baskı: Fazilet Mat.
Almanya Mümessilleri
A. RÜŞTÜ BANAZ HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel str. 13
Telefon: 0531 — 32 36 89
İngiltere Mümessili: İSMAİL ERÜNSAL

سبيل

كل شيء للحق

جريدة اسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية ادبية

ص.ب: ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil

EVERYTHING DEVOTED TO THE TRUTH (HAQQ)
An Independent Muslim, Historical,
Political and Literary Weekly
P. O. BOX 808
İstanbul/TURKEY
PHONE: 26 38 96
18 R. Evvel. 1396
PRICE: 5 T.L.
Representative of Germany
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel str. 13
phone: 0531 — 32 36 89
Representative of England
İSMAİL ERÜNSAL